

Yazar/Author
Elif ERMAĞAN*

Makale Adı/Article Name

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kitaplarında Asya-Pasifik Bölgesine Ait Kültürel Öğeler

Cultural Elements of the Asia-Pacific Region in the Books on Teaching Turkish As a Foreign Language

ÖZ

Dünya siyasetinde son 20 yıldır daha ağırlıklı bir yer edinen Asya-Pasifik Bölgesi güney, güneydoğu, doğu Asya ve Okyanusya gibi çeşitli alt coğrafyalara ayrılmaktadır. Türkiye'nin bu bölge devletleri ile ilişkileri bugüne kadar – eğitimden kültüre – kapsamlı bir perspektife kavuşmamıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde de bölge merkezli çalışmaların alanyazında çok az yer kapladığı fark edilmiştir. Bu nedenle, Türkiye'nin Asya-Pasifik bölgeleriyle olan ilişkileri açısından bu çalışmada kültürel kamu diplomasisi ve ilintili araçların en etkililerinden biri kabul edilebilecek olan dil öğretimi ele alınmıştır. Bu bağlamda yetkili kurumların performansları ama özellikle ders kitaplarının içerikleri değerlendirilmiştir. Son tahlilde, disiplinlerarası bir yöntemle hazırlanan ve literatürde bakir bir alan sayılabilecek bir konuya odaklanan bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarında Asya-Pasifik bölgesinin yansıtılışını ya da yansıtılmayışını irdelemektedir. Ana sorunsalını " Türkçe öğretim setlerinde Asya-Pasifik Bölgesi kültürel içeriği nasıl ve ne kadar dâhil edilmektedir?" olarak atayan bu çalışma, kültürel öğelerin yumuşak bir güç faktörü olarak etkin bir dış politika aracı olduğunu savlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Asya-Pasifik, kültürel diplomasi, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi

ABSTRACT

The Asia-Pacific region, which has gained a more prominent place in world politics for the last 20 years, is divided into various sub-geographies such as south, southeast, east Asia, and Oceania. Turkey's relations with these regional states have not had a comprehensive perspective – from education to culture – until now. When the studies in the field of teaching Turkish as a foreign language are examined, it has been noticed that region-based studies take up very little space in the literature. Therefore, in terms of Turkey's relations with the Asia-Pacific regions, this study deals with cultural public diplomacy and language teaching, which can be considered one of the most effective associated tools with it. In this context, the performances of authorized institutions, especially the content of the textbooks, were evaluated. In the final analysis, this study, which is prepared with an interdisciplinary method and focuses on a subject that can be considered a virgin area in the literature, examines whether the Asia-Pacific region is reflected or not in the textbooks for teaching Turkish as a foreign language. This study, which assigns its main research question as "How and to what extent the Asia Pacific region is included in the cultural content in the textbooks for teaching Turkish as a foreign language?", argues that cultural elements are an effective foreign policy tool as a soft power factor.

Keywords: Turkey, Asia Pacific, cultural diplomacy, teaching Turkish as a foreign language

Extended Abstract

The term Asia-Pacific is a new usage in the literature and it does not have a clear definition and may vary in the context of the countries it covers (Dündar & Özay, 2022; McDougall, 2021; Ermağan, 2016). This term mostly refers to the eastern, southern and southeastern parts of the Asian continent and the countries of Oceania.

On the one hand, Turkey's diplomatic relations take place with the countries of Europe, Asia, Africa, America and Oceania, respectively, according to the degree of intensity. On the other hand, the Asia-Pacific region is becoming more active in the political and economic contexts in the world (Ermağan, 2016). So, how is Turkey's relations with the Asia-Pacific countries? Turkey's diplomatic initiatives carried out in recent years have diversified. However it is noticed that Turkey cannot focus on the Asia-Pacific region systematically enough. Here the academic and cultural deficiencies produce a serious problem that needs to be managed.

One of the components of this problem is language teaching studies, which can be considered one of the most important elements of cultural public diplomacy. In this context, when the studies in the field of teaching Turkish as a foreign language are examined, it has been understood that Asia-Pacific centered studies take up very little place in the literature. For this reason, in this study, the cultural elements of the Asia-Pacific region will be investigated in the textbooks for teaching Turkish as a foreign language. The most important result in this study is that the elements related to Asia-Pacific were ignored in the studies related to English teaching. However, when the related literature is examined, it has been determined that both English (Alonso, 2007; Lee, 2009; Liu & Laohawiryanon, 2013; Wu, 2010) and in studies where Turkish is taught as a target language, learners' own source cultures or international cultures are used very little in textbook materials (Açık & Demir, 2011; Akkoyunlu, 2019; Erdal et al., 2018; Gürsoy & Güleç, 2015; Ökten & Kavanoz, 2014; Şimşek, 2018; Tüm & Uğuz, 2014; Ülker, 2007). That's why, it would be appropriate to balance these two cultures.

The reason why this investigation is needed is that more target culture-oriented analysis studies are carried out in Turkish as a foreign language coursebooks, and the problem of choosing the content of the source culture in the coursebooks is handled superficially. And when the related Turkish literature is analyzed, it has been determined that there is no study on the determination of cultural elements belonging to the Asia-Pacific countries.

In such a background, the main focus of this study consists of three sets of teaching Turkish as a foreign language. They are among the frequently preferred book sets in Turkish learning centers. Here, the cultural elements belonging to the Asia-Pacific region in these sets were analyzed comparatively, an examination of the resulting cultural content was made.

This research is a qualitative research and it is a case study. According to Yin (1984:23), the case study (1) studies a current phenomenon within its real-life context (content), (2) the boundaries between the phenomenon and its content are not clearly defined, and (3) is used where there is more than one source of evidence or data and is an empirical research method (cited in Yıldırım & Şimşek, 2016: 289). A national/international checklist for the source culture could not be determined. Therefore, the criteria determined for content analysis for the source culture in this study were based on the checklist developed by Byram, which is widely referenced, about cultural content in textbooks (Byram, 1993, cited in Juan, 2010). The data are analyzed based on these titles.

As a result, although there are more differences in the cultural element selection rates of the Asia-Pacific region in the three different Turkish teaching sets examined, there are also similar aspects. One of them is to highlight the elements of Korean, Chinese and Japanese culture there.

Based on this study, it is possible to list the following items as suggestions: Teaching Turkish can be made more effective in order to facilitate the work of institutions working on behalf of cultural diplomacy. In language teaching, the elements that include the cultures of learners from Asia-Pacific countries can be given according to the purpose determined together with the target culture elements, according to the teaching goal. In the textbooks for teaching Turkish as a foreign language, this region is shown "from a distance" in general terms. Geographical distance is a fact and it has spread to Turkey's relations with the states of the region, but communication and interaction in the technologically globalized societies are at the

highest level today. That's why, it is necessary to review these books by considering this reality in the creation of written and visual culture in the textbooks of teaching Turkish as a foreign language.

Giriş

Türkiye Asya-Pasifik ülkeleriyle ilişkilerini 2019 Yeniden Asya Girişimi¹ ile derinleştirmek istemektedir. Bölgeye yönelik bu politika yatırımlarının etkilerinin belli bir zaman alacağı öngörülebilir. Asya-Pasifik Bölgesinde Pakistan'dan Kore devletlerine, Japonya'dan Avustralya'ya uzanan geniş bir coğrafyada bu ilişkiler özellikle coğrafi uzaklık faktöründen olumsuz etkilenmiştir. Buna bağlı olarak devletler dış politikada öncelikler belirlemek durumunda kalmışlardır. Bu faktörün kapsayıcı kütesi Soğuk Savaş sonrası artan küreselleşme [ve teknolojileri] sayesinde azalma göstermektedir. Tarihin kimi zaman negatif kimi zaman pozitif bagajı olarak bugünün devletlerinin soylarının veya akrabalarının (nam-ı diğer kültür havzasının) güncel etkileşimi, ilgili nedenler arasında bir diğeridir. Osmanlı padişahının halife unvanıyla bölgenin Müslüman toplulukları (örneğin Açe Sultanlığı) ile etkileşim geliştirdiği bilinmektedir². Benzer olarak din faktörü Bangladeş, Malezya vb. Müslüman devletler ile ilişki kurmada ivme yükseltici bir karakter sunmaktadır. Son olarak modern dönem uluslararası ilişkiler konjonktürünün beraberinde getirdiği kutuplu siyaset karakteri (yani Batı, Doğu, Bağlantısızlar Blokları); Birleşmiş Milletler ve Dünya Ticaret Örgütü bazlı sistemleri ve küresel ekonomik düzlem de devletlerin dış politikasını şekillendiren temel etkenler arasında dikkat çekmektedir. Belirtilen arka planda Türkiye, Asya-'te ekonomik güce sahip ve tarihsel-kültürel-dini bağlamlarda kendine yakın devletlerle ilişkileri tesis etmeyi öncelikle görmüştür. Bu noktada özellikle Çin, Pakistan, Endonezya, Güney Kore, Japonya, Malezya, Hindistan gibi ülkeler öne çıkmaktadır. ASEAN (Güneydoğu Asya Uluslar Birliği) ekonomik oluşumu, Hindçin ülkeleri ve Avustralya ise ilişkilerin ilerletilmesi gereken hedefleridir. 2000-2004 yılları arasında Pekin'de büyükelçi olarak görev yapan emekli diplomat Rafet Akgünay'a göre:

Siyasi ve askerî açıdan dikkatle izlenmesi gereken, ekonomik açıdan ise büyük olanaklar sunan bu bölge, ne yazık ki dünyanın birçok noktasında olduğu gibi Türkiye'de de yeterince tanınmamaktadır. Çeşitli ülkeler ve halkları hakkında olumlu/olumsuz ön yargılı bazı iddialar dilden dile dolaşmaktadır. [...] Bölgedeki siyasi/askerî gelişmeleri sağlıklı değerlendirilebilecek, her anlamda gerekli eş güdümü sağlayacak Dışişleri Bakanlığı öncülüğünde güçlü bir yapılanmaya ve izlenebilir bir stratejiye gereksinim vardır (Akgünay, 2016: ix).

İşte böyle bir strateji bölgeyi daha çok tanımak ve ülkede daha çok tanıtmaktan geçmektedir. Dahası, sadece siyaset, ekonomi ve güvenlik unsurlarını içermemelidir. Çünkü artık kültür “yumuşak güç” olarak dış politikanın ana çarpanları arasında konumlanmaktadır. Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarında Asya-Pasifik bölgesi araştırılacaktır. Yapılan araştırmalarda İngilizce alanyazına ait çalışmalarda Asya-Pasifik'e yönelik öğelerin göz ardı edildiği gözlenmiştir. Bu çalışmaya gerek duyulmasının nedeni yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında daha çok hedef kültür odaklı analiz çalışmalarının yapılması, ayrıca ders kitaplarında kaynak kültüre ait içeriğin seçimi sorununun yüzeysel olarak ele alınmasıdır.

Bu çalışma, öncelikle Asya-Pasifik bölgesinin genel özelliklerini aktaracak, ardından Türkiye'nin bölge ülkeleri ile ilişkileri bağlamında panoramik ve ülke bazlı bir özetleme sunacaktır. Bu bağlamda yetkili kurum performanslarına yer verilecektir. Çalışmanın esas ereği, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarında Asya-Pasifik Bölgesine ilişkin kültürel unsurların analizidir.

¹ T.C. Dışişleri Bakanlığı, <https://www.mfa.gov.tr/yeniden-asya-girisimi.tr.mfa>

² Bkz: Osmanlı-Malay Dünyası Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, 2021.

Bu nedenle incelenen setlerde bir bölgeye ait kültürel öğelere nasıl yer verildiği ve ne kadar yer verildiği irdelenmiştir. Bu incelemede seçilen yayınlar; İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları, Yedi İklim Türkçe Öğretim Ders Kitapları ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları'dır.

1. Asya-Pasifik Bölgesinin Genel Özellikleri

Asya-Pasifik terimi literatürde yeni bir kullanımdır ve net bir tanımı olmayıp, kapsadığı ülkeler bağlamında değişkenlik gösterebilmektedir (Dündar ve Özay, 2022; McDougall, 2021; Ermağan, 2016). Bu terim ile çoğunlukla, Asya kıtasının doğu, güney ve güneydoğu kısımları ile Okyanusya ülkeleri kastedilmektedir.

Konfüçyüs ve Budist özelliklerle tanınan Doğu Asya ülkeleri Çin, Japonya, Tayvan, Kuzey Kore ve Güney Kore'dir. Moğolistan bazen bu bölgeye bazen Orta Asya'ya dâhil edilmektedir. Güney Asya ülkeleri Hindistan, Sri Lanka, Nepal, Bhutan Hindu ve Budist kültürlerinden; Pakistan, Bangladeş ve Maldivler ise İslam öğelerinden oluşmaktadır. Burada özellikle Hint (siyasal, ekonomik ve askeri) nüfuzunun baskın olduğu tahmin edilebilmektedir.

Malay, Hint, Çin ve Batı kültürlerinin kaynaşmasından oluşan Güneydoğu Asya'da kültürel kimlik çeşitliliği oldukça fazladır. Budizm, Hinduizm, İslam ve Hristiyanlık bölgede iç içe yer almaktadır. Myanmar, Tayland, Laos, Kamboçya ve Vietnam ağırlıklı olarak Budist ülkelerdir. Malezya, Endonezya ve Bruney ise bölgenin Müslüman çoğunluklu ülkeleridir. Filipinler ve Endonezya'dan ayrılan Doğu Timor ise Katolik Hristiyan çoğunluğa sahiptir. Bölgenin diğer bir özelliği de hemen hemen her ülkenin çok sayıda etnik ve dinî azınlığa ev sahipliği yapmasıdır. Mini devletlerden ticaret zengini Singapur ve petrol zengini Bruney hariç tüm Güneydoğu Asya ülkeleri kalkınma sorunlarıyla yüz yüzedir (Çolakoğlu, 2016:III-IV; Temiz, 2021: 3-62).

Avustralya, Yeni Zelanda, Papua Yeni Gine ve diğer ada devletleri, toplamda 35 milyon nüfus barındıran Okyanusya'da kalmaktadır. Alt bölgenin lideri konumundaki Avustralya çeşitli politik aksiyonlarla Asya-Pasifik siyasetinde kayda değer bir aktör olmak istemektedir (McDougall, 2021: 351-370). Bahsedilen bu coğrafyada yerli halklar yaşasa da Batılı devletlerin sömürgeleştirdiği topraklar yeni siyasal-ekonomik-kültürel-sosyal gerçeklikler oluşturmuştur.

Yaklaşık 8 milyar dünya nüfusunun yarısı Asya-Pasifik'te yaşamaktadır. Çin ve Hindistan, kadim medeniyetler olarak öne çıkmaktadır. Çin'de egemen sınıf Han Çinlileridir. Güney Asya'da ise Aryan ırkı dikkat çekmektedir. Yüzyıllarca süren Batı sömürge dönemleri, Japonya-Çin tarihsel rekabeti ve özellikle II. Dünya Savaşı sonrası bölgede tesis edilen ABD etkisi, günümüzde (en başta ABD-Çin kutuplu) bölge toplumlarını, ekonomisini ve siyasetini etkilemektedir (Alameşe, 2020: 1-26). Çin-Hindistan, Pakistan-Hindistan vb. bölgesel rekabetler olduğu gibi, Kuzey-Güney Kore gibi gerilimli hatlar da söz konusudur (Üngör, 2020; Özer, Atvur ve İzol, 2017).

16.-20.yy'ları kapsayan dönemlerde kimi bölge ülkelerinde sömürgecilik tecrübe edilmiştir. Portekiz, Hollanda, Britanya, Fransa gibi Batılı devletler bölgede kurdukları şirketlerle bu coğrafyanın zengin kaynaklarını sömürmüştür. İngilizler burada Doğu Hindistan Şirketini kurmuşlar ve bu şirket tüm Hindistan, Pakistan ve Bangladeş bölgelerine hâkim olarak Hindistan'ı sömürge devletine dönüştürmüştür. Doğu Asya'da da sömürgecilik faaliyetlerinin görülmesinin yanı sıra daha çok ticaret ön plana çıkmıştır. Bu sömürge yönetimlerinin (örneğin Timör Leşte'de, Hong Kong'da) ya da yarı sömürge hallerinin (örneğin Çin'de (Ermağan, 2020: 267-270)) etkileri, bölge çalışmalarında hala araştırılan konular arasındadır. Diğer yandan, bu periyot Batı-merkezcilik doğrultusunda bölgenin tarih boyunca dünya medeniyetleri arasında üstün özelliklerini bugünün algı evreninde "zayıflatmıştır".

Heterojen yapısı itibariyle bölge birçok din, dil, kültür ve etnik unsuru içerisinde barındırmaktadır. Hinduizm, Budizm, Şintoizm, Taoizm, Hristiyanlık ve İslamiyet gibi dinlerin yanında belirli felsefi hareketler çerçevesinde oluşan topluluklar da mevcuttur. Dini gruplar arasında kanlı çatışmalar da olabilmektedir ve devletler bu bağlamda tarafsız kalamamaktadır. Hinduizm gibi, dini duyguların yoğun olduğu kesimler arasında görülen dinsel milliyetçilik sorunu, maalesef terörize olmuş yapıları beslemekte ve bu da bölge güvenliğini etkileyebilmektedir. İnsan kaçakçılığında yoksulluğa bölgede birçok çözüm bekleyen ciddi sıkıntılar da mevcuttur. Bu sorunların bölge ülkelerinin iş birlikleri ile azalacağı umulmaktadır.

Çok sayıda insanı, dini ve kültürü bulunan bir bölgenin sorunları da karmaşık olabilmektedir. Özellikle ülkelerin sınırlarının çizilmesinin ardından azınlık etnik grupları sorunu baş göstermiştir. Ayrıca doğal kaynaklar ve zenginlikleri itibariyle sömürüye maruz kalmaları bölge ülkelerini geriletken faktörler arasındadır. Örneğin Hollanda, Endonezya'nın bağımsızlık savaşında kullandığı aşırı şiddet dolayısıyla tazminat ödemeyi kabul etmiştir (Euronews, 2020). Diğer yandan, demokrasi ve insan hakları konusunda kısıtlamaların da görüldüğü bölgenin kimi ülkelerinde (örneğin Hindistan'ın ülkeleri) iyi yönetişimin oluşturulmadığı ve sivil yönetimlerle askeriye arasında uzun zamandır bir güç savaşının olduğu da bir gerçektir.

Asya-Pasifik bölgesi ekonomik olarak Çin, Hindistan, Japonya, Endonezya, G. Kore vb. ülkelerle dünyada merkezi bir konuma doğru ilerlemektedir. Diğer yandan, bölgede ekonomik durum ülkeden ülkeye değişkenlik göstermektedir. Olumlu göstergelere karşın bölgede ciddi kalkınma sorunları, yüksek oranlardaki yoksul nüfus, gelir dağılımındaki dengesizlikler gibi kimi derin ekonomik problemler de söz konusudur. Örneğin Doğu ve Güney Asya ülkeleri zenginlerin çok zengin fakirlerin ise çok fakir olduğu bir toplumsal yapıya sahiptirler. Sömürge dönemi sonrası ülkelerin birbirleriyle tamamlayıcı bir rol üstlenmek yerine rekabetçi tavırlar sergilemiş olmaları, son yıllarda oluşturulan bölgesel iş birliği örgütleri ile aşılmaya çalışılmaktadır. Bu bağlamda "Asya-Pasifik bölgesindeki 15 ülke, dünyanın en büyük serbest ticaret anlaşması olarak bilinen Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık [RCEP] anlaşmasını imzala"mıştır (Yıldız, 2020).

	NUFÜS (Milyon)	DEĞİŞİM (PUAN)		NUFÜS (Milyon)	DEĞİŞİM (PUAN)
AVUSTRALYA	27,1	1.327,8	ÇİN	1.428,0	14.722,7
LAOS	7,9	19,1	SİNGAPUR	5,9	339,9
BRUNEİ	0,4	12,0	ENDONEZYA	284,9	1.058,4
MALEZYA	35,4	337	G.KORE	51,3	1.637,9
Y.ZELANDA	5,1	212,5	JAPONYA	122,5	5.057,8
MYANMAR	55,05	80	TAYLAND	70,4	501,7
KAMBOÇYA	16,7	25,8	VİETNAM	102,5	271,2
FİLİPİNLER	119,2	361,5	TOPLAM	2.332,5	25.965,3

Tablo 1: Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Üye Ülkeleri¹(Bloomberg HT, 2022); <https://rcepsec.org/>

2. Türkiye ve Asya-Pasifik Ülkeleri Arasındaki İlişkilerin Kısa Bir Özeti

1923'ten itibaren Türkiye'nin Osmanlı'nın yönettiği ve nüfuz tesis ettiği coğrafyalara ilişkin politikası "yakından uzağa doğru azalan bir diplomasi" olarak nitelenebilecek bir perspektife

¹ Hindistan, ucuz Çinli ürünlerin kendi piyasasını olumsuz etkileyeceği düşüncesiyle görüşmelerden çekilmiştir.

evrilmiştir. Burada hem etraftaki kolonyal güçler hem de yeni kurulan ülkenin politik-ekonomik-askeri kısıtları rol oynamıştır. Bununla birlikte kimi siyasal ve akademik aksiyonlardan ise geri kalınmamıştır. Örneğin “Türkiye’de bugünkü anlamda bölge çalışmaları bağlamına tam oturmasa da, Asya coğrafyasına yönelik akademik örgütlenmenin öncüsü, 1935’te kurulan Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi’dir (DTCF). Sinoloji ve Hindoloji, Fakülte’nin ilk bölümleri arasındadır. Sömürgeci zihniyet taşımamakla birlikte, Türkiye’nin de, başka ülkelerin dil ve kültürünü bilen uzmanlar yetiştirmeye yönelmesindeki ana saik kendi ihtiyacıdır: Türk kimliğine dayalı yeni bir ulus devletinin inşasında gerekli olan akademik bilgiyi üretecek araştırmacıları yetiştirmek.” (Sezen, 2022: 6; İnan: 1957: 8-9).¹

Türkiye 1952 NATO üyeliği ile Batı güvenlik mimarisine eklemlenmiş, akabinde Avrupa Birliği (AB) üyeliğini hedeflemiştir. AB’nin 1997 Lüksemburg Zirvesinde üyeliğin uzak bir ihtimal olduğunu idrak eden ülke, Soğuk Savaş döneminin rezerve politikalarının da bitmesiyle dünyanın dört bir yanında siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkiler inşa etme yoluna gitmiştir. Bu girişimleri sonucu 2020 yılında ülkenin dış temsilciliklerinin sayısı 248’e yükselmiş ve bu kapsamda dünyada beşinci sırada yer edinmiştir (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2021b). Aşağıdaki dağılım, Türkiye’nin dünyada hangi bölgeler ile ne kadar ilişki tesis ettiğini veya bu ilişkilere ne kadar yatırım yapıldığını irdeleyen bir kanaat sunmaktadır.

Grafik 1: Türkiye’nin Dünyada Dış Temsilcilikleri 2020 (TC Dışişleri Bakanlığı, 2020:7)

Grafik 1’den anlaşılmaktadır ki Türkiye’nin diplomatik ilişkileri yoğunluk derecesine göre sırayla Avrupa, Asya, Afrika, Amerika ve Okyanusya ülkeleri ile gerçekleşmektedir. Asya kıtası içinde Asya-Pasifik bölgesi küresel düzlemde giderek siyasal ve ekonomik (Güney Kore örneğinde kültürel) bağlamlarda daha etkin bir konuma gelmektedir (Ermağan, 2016). Peki Türkiye’nin Asya-Pasifik ülkeleri ile ilişkileri nasıldır?

Bölgenin “ejderha” lakaplı lideri konumundaki Çin (ÇHC) ile ilişkilerde; Sincan-Uygur (“Doğu Türkistan”) meselesi, tarihsel negatif bellek (örneğin savaşlar-Çin Seddi vb.) ve NATO üyeliği, frenletici faktörlerin başını çekmektedir (Akdağ, 2019: 40-57; Adıbelli, 2016). Diğer yandan

¹ “DTCF’nin, 50 yıl boyunca Sinoloji, Hindoloji ve Urdu Dili ve Edebiyatı bölümleriyle sınırlı kalan Asya coğrafyasına ilgisi, 1986’da Japon Dili ve Edebiyatı, 1986’da Kore Dili ve Edebiyatı bölümlerinin kuruluşuyla artmıştır. Dolayısıyla, Ankara Üniversitesi DTCF 1990’lara kadar, Doğu Asya üzerine eğitim-öğretim veren tek yükseköğretim kurumudur. Bu tarihten itibaren diğer devlet üniversiteleri de Doğu Asya coğrafyasına ilgi göstermeye başlamıştır. Günümüzde YÖK’ün verilerine göre; Türkiye’de 6 üniversitede, Çin, Japon, Kore, Urdu Dili ve Edebiyatı, Hindoloji alanlarında veya ülke dillerine yönelik mütercim-tercüman ve öğretmen yetiştiren 16 lisans programı yürütülmektedir. Bunların yanı sıra, bölgeye yönelik filoloji/mütercim-tercümanlık bölümleri kuran ama henüz eğitim ve öğretime başlamamış üç üniversite bulunmaktadır. Ayrıca, Türkiye’den de öğrenci alan Gıme Amerikan Üniversitesi ile Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversiteleri de Çin Dili ve Edebiyatı lisans programı yürütmektedir.” (Sezen, 2022: 7). Bkz. Ek.1.

Çin'in ABD başta olmak üzere küresel rekabet politikalarında, Türkiye'nin Avrupa-Afrika-Batı Asya arasındaki stratejik konumunun siyasal ve ekonomik potansiyellerini henüz tam olarak idrak edemediği dile getirilebilir. Çin Türkiye'de bir yandan küresel ABD kapitalizmine karşı dengeleyici ve yükselen Asya'da stratejik ilişki geliştirilmesi gereken küresel aktör olarak algılanırken, diğer yandan da "soydaşları katleden" tehlikeli bir devlet olarak nitelendirilmektedir.

Pakistan ile ilişkilerde tarihsel arka planda, ortak din faktörü, kurumsal olarak atanan "kardeşlik" politikası ve Türkiye'deki Pakistan lobisi temel belirleyenler olarak sayılabilir. Özellikle Müslüman halklar dayanışması çerçevesinde Kurtuluş Savaşı döneminde Hint coğrafyasından gönderilen maddi ve manevi destek, Türkiye'nin bağımsız Pakistan'a verdiği destek; karşılıklı ilişkilerin temelini tesis etmektedir (Akbaş, 2013). İki devlet, 2009 yılında Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi akabinde de Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi ile ilişkilerini derinleştirmiştir. Pakistan Türkiye'de bir yandan "dost ve kardeş" ülke olarak sevilirken, diğer yandan aşırıcı-istikrarsızlaştırıcı örgütler, sivil yönetimlere karşı fazla güçlü askerler ve "tarihi-yıkıcı" Hindistan rekabeti bağlamında olumsuz değerlendirmeler almaktadır.

Arka planı 15.-16. yüzyıllara kadar uzansa da, bölgenin iki etkin ülkesi Endonezya ve Malezya ile ilişkiler beklenen seviyeden uzaktır. İslam dünyasının Gayri Safi Milli Hasılası 1 trilyon doları aşan ve 273,5 milyon ile en büyük nüfuslu ülkesi olan Endonezya ile ilk diplomatik ilişkiler bağımsızlık sonrası 1950'de kurulmuştur (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2022b). Soğuk Savaş konjonktürü, coğrafi uzaklık vb. nedenlerden ötürü zayıf kalan ilişkilere Soğuk Savaş sonrası anlamlı yatırımlar yapılmakta; güvenlik, ekonomi, eğitim, teknoloji gibi çeşitli alanlarda iş birliğinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Malezya ile diplomatik ilişkiler ise 1964 yılında tesis edilmiştir. 1970'ler ve 1980'ler boyunca iki ülke arasında eğitim, ulaştırma, ekonomi vb. alanlarda kayda değer diplomatik temaslar gerçekleşmiş, ama ardından bir "durgunluk" dönemine girilmiştir. Bunun önemli bir sebebi; Türkiye'nin dış politika önceliğinin Batı'ya yönelik olması, Malezya'nın da Asya'ya odaklanmış olmasıdır. Malezya'ya ilk üst düzey ziyareti 1996'da dönemin Başbakanı Necmettin Erbakan ile gerçekleştiren Türkiye, ilişkileri özellikle 2002'den itibaren daha aktif biçimde, ekonomik ve kültürel bağlamında ilerletmek istemektedir (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2022c).

Türkiye 1949'da Kore Cumhuriyeti'ni bağımsız bir devlet olarak tanımış ve 1950 yılında Kore Savaşı'na Güney Kore'yi desteklemek (ve NATO üyeliği) için asker göndermiştir. İki ülke arasında diplomatik ilişkiler 1957 yılında başlamışsa da arzulanan seviyeye gelememiştir. 2000'li yıllardan itibaren ilişkilerde bir canlanma görülmektedir (Lee, 2007). 2012 yılındaki Güney Kore liderinin ziyareti sırasında Ortak Bildiri imzalanmış ve iki ülke arasındaki ilişkiler "stratejik ortaklık" düzeyine ulaşmıştır. 1950-53 Kore Savaşı ve Orta Asya'dan bu ülkeye yapılan göçler üzerinden köken akrabalığı tartışmaları bu ilişkileri pekiştirirken, Güney Kore'nin modern dönemde ekonomik ve kültürel (örneğin müzikleri ya da filmleri) atılımları, teknolojik markaları Türkiye'de takdir edilmektedir.

Japonya ile ilişkilerde Osmanlı dönemindeki Ertuğrul Fırkateyni şehitleri anıtı tarihsel olarak bir dayanak oluşturmaktadır. Japonya'nın emperyalist taleplerine rağmen ülkeler iki dünya savaşında birbirleriyle hiç savaşmamıştır. Modern dönemde ise ortak Batı Bloğu politikaları, dünyada ekonomik-siyasal ilişki geliştirme güduları, deprem konusundaki gibi karşılıklı yardım diplomasi, Barış Manço yumuşak güç faktörü ve Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesi ikili ilişkilerde zikredilesi unsurlardır. Meiji Restorasyonu ile başlayan teknolojik gelişimleri, çalışkanlıkları ve markaları bir yandan; Japonya İmparatorluğu döneminde yıkıcı-askeri

karakterleri ise diğer yandan Türkiye’deki algıları arasındadır. Son tahlilde, Japonya ile karşılıklı ilişkilerin beklenen düzeye gelememesi kayıp olarak algılanmaktadır (Yalçın, 2017: 469-480).

Bölgenin diğer büyük ülkesi Hindistan ile ilişkiler zor bir konudur (Ermağan ve Karacı, 2021: 691-721). Orta Asya’dan Hindistan’a göç eden veya bu ülkeyi Babür İmparatorluğu gibi yöneten Türklerin modern Türkiye ile ilişkilere ne tür bir etkisi olduğu literatürde detaylı çalışılmamıştır. Modern dönemde ise “iki ülke arasındaki ilişkilerin durağan bir seyir takip etmesinde, bazı tarihi ve dini-kültürel nedenleri de göz ardı etmemek gerekir. Örneğin Pakistan’ın ayrılması ve buna eklenen Keşmir sorunu gibi bölgesel faktörlerin etkisi yadsınamaz.” (Özay, 2017). Fakat ekonomik potansiyeli yüksek olduğundan bu ülke ile ilişkilerin geliştirilmesi hayatidir. Pakistan ile ilişkilerdeki “tarihi-yıkıcı” rekabet hali, kast sistemi, yoksulluk, farklı adetler-inanırlar, yazılım sektörü sihirbazları ve Tac Mahal, Türkiye’de Hindistan’ı tanımlayıcı başlıca öğelerdir.

Bölgede potansiyeli yüksek ülkelerden biri olan Avustralya ile ilişkiler küresel düzlemde ve bölgede nüfuz kazanma noktasında önem arz etmektedir. Bu ülke ile,

diplomatik ilişkiler 1967 yılında kurulmuştur. [...] Türkiye-Avustralya ilişkilerinin tarihinde Türk askerleri ile İngiliz Ordusu içindeki Anzak askerlerini karşı karşıya getiren Çanakkale Savaşları önemli yer tutmaktadır. [...] Avustralya’da yaşayan [120 bin civarındaki¹] Türk toplumu iki ülke arasında önemli bir dostluk köprüsü oluşturmaktadır. [...] Avustralya Ulusal Üniversitesi’nde (ANU) yer alan Arap ve İslam Çalışmaları Merkezi bünyesinde 1994 yılında Türk Programı kurulmuştur. [...] Çanakkale 18 Mart Üniversitesinde Nisan 2009’da dönemin Avustralya Dışişleri Bakanı Stephen Smith’in katılımıyla Türk-Avustralya Kültür Merkezi açılmıştır. Yunus Emre Türk Kültür Merkezi Avustralya’nın Melburn şehrinde 2020 yılında kurulmuştur (T.C. Dışişleri, 2021c).

Hindiçin bölgesi; ilişkilerin [Soğuk Savaş dönemindeki farklı kutup politikaları, bölge ülkelerinin siyasal, ekonomik ve sosyal bağlamlarda sorunları gibi nedenlerle] en az geliştirildiği fakat son dönemlerde ise insani yardım gibi kimi hususların öne çıkarılarak etkinlik inşa edilmek istenen destinasyonlar arasındadır. ASEAN ile etkileşim de burada önemlidir.

Sonuç olarak, bölge ile ilişkiler toparlanırsa, T.C. Dışişleri Bakanlığı’na göre;

“İnsani ve Girişimci” dış politikamız çerçevesinde ilişkilerimizi geliştirmeye önem verdiğimiz Asya-Pasifik bölgesine yönelik öncelikli hedeflerimiz, sayısız farklılıklar barındıran bu coğrafyaya ilişkin odaklı ve uygulanabilir, kendi içinde bütünlüğe sahip ve ülkemizin artan olanak ve yeteneklerinin yanı sıra son derece dinamik bir dönüşümden geçmekte olan bölgenin gerçekleri de göz önünde tutularak belirlenmektedir. [...] 2010 yılından bu yana sırasıyla ÇHC, Endonezya, Güney Kore, Japonya, Malezya ve Singapur ile ilişkilerini stratejik düzeye yükseltmiştir. [Yine] 2012 yılında açılan Nepido (Myanmar) Büyükelçiliğimizin ardından 2013 yılında Bandar Seri Begavan (Brunei) ve Punom Pen (Kamboçya), 2017 yılında ise Viyentiyen (Laos) Büyükelçiliklerimiz açılmış ve böylece bölgedeki Büyükelçiliklerimizin sayısı 15’e yükselmiştir. [...] 2004 yılında 17 milyar Dolar olan toplam ticaret hacmimiz 2021 yılında 75 milyar Dolar’ı aşmıştır. [...] 2002-2011 döneminde bölge ülkelerinden ülkemize doğrudan yapılan kümülatif yatırım miktarı 2,1 milyar Dolar seviyesinde iken 2017 yıl sonu itibarıyla bu rakam 7,6 milyar Dolar’a ulaşmıştır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2021a).

Özetle, yukarıda Grafik 1’de görülebilen atağa kalkmış veriye ve akabinde Dışişleri’nden alıntılanan bir performans çıktısına karşın son yıllarda icra edilen diplomatik girişimler çeşitlenmiştir. Bununla birlikte Türkiye, Asya-Pasifik bölgesine yeteri kadar sistematik olarak odaklanamamaktadır. Bu çerçevede akademik ve kültürel eksiklik ciddi ve yönetilmesi gereken bir kriz üretmektedir.

¹ “Osmanlı Suriye’si ve Lübnan’ından Avustralya’ya Göç” için bkz; Genç, 2016: 183-206.

3. Türkiye'nin Asya-Pasifik ile İlişkilerinde Kültürel Diplomasi Aracı Olarak Dil Öğretimi

Geçmişten günümüze sadece ekonomik, askeri, siyasi ve teknolojik olarak değil başka devletler üzerinde kültürel anlamda da söz sahibi olup gücünü arttırmak isteyen büyük devletler kültürel unsurları aracılı kılmışlardır. Özellikle dillerini ve kültürlerini kendi çevrelerinden çıkarıp yaymak isteyen ülkeler çeşitli yöntemler kullanırken “kültürel diplomasi” çabalarıyla bunu yürütmüşlerdir. Kültürel diplomasi ancak kültürel temasla olmaktadır. Bound vd., kültürel temasın resmi olmayan siyasi ilişkiler kurmak için bir forum sağladığını belirterek siyasi bağlantıların tehlikede olduğu ülkelerle müzakere kanallarını açık tutmaya ve yükselen güçlerle değişen zamanlar için ilişkilerin yeniden düzenlenmesine yardımcı olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca, gelecekte, ekonomik veya coğrafi konularda olduğu kadar kültürel anlayış çizgisinde de ittifaklar kurulacağını eklemektedir (Bound vd., 2007: 11-12). Kültürel temas bu yönüyle her zaman geçerliliğini sağlayacak bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun nedenini Putaş'ın kültürel diplomasi tanımında bulmak mümkündür. O, kültürü üreten, taşıyan, yaşatanın insan olduğunu ve dolayısıyla kültürel diplomasının de insana dokunan, insandan insana yürütülen bir faaliyet olmasıyla açıklamaktadır (Putaş, 2013: 5). Daha detaylı olarak kültürel diplomasının tanımını şu şekildedir:

Devletlerin birbirleri üzerinde siyasal etkide bulunabilmek amacı ile uyguladıkları araçlardan birisidir. Kültürel diplomasının temelinde, kültürel açıdan birbirlerine yakın olan taraflar arasında siyasal etkileşimin daha kolay olacağı varsayımı yatmaktadır. Kültürel diplomasının kapsamının belirgin bir biçimde saptanması oldukça zordur. Bu diplomasi aracını kullanan ülkelerin üzerinde durdukları iki temel öge ‘dil’ ve ‘eğitim’dir. Bir ülkenin kendi dilini yaygınlaştırdığı hedef ülke ya da ülkeler üzerinde etkili olabilmesi diğer ülkelere oranla daha kolaydır. Diğer yandan, ‘eğitim’, ‘dil’i tamamlayan öğedir ve klasik anlamın ötesinde, çeşitli sanat ve kültür alanlarını da kapsayacak genellikte kullanılmaktadır. Kültürel diplomasi aracını en fazla kullananlar eski sömürgeci ülkeler ile günümüzde izledikleri dünya politikası çerçevesinde her türlü etki aracını kullanabilen ve ekonomik gücü de bu türden faaliyetlere yeten ülkelerdir (Sönmezoğlu, 2010: 438).

Dil ve eğitimin esas öğeler olarak ortaya çıktığı kültürel diplomaside dil ve eğitim özellikle devletin çeşitli kurumları vasıtasıyla hedef ülke/bölgede kültürel diplomasi alanında iyi ilişkiler kurmak adına işlenmektedir. Bu faaliyetlerin karşı tarafta karşılık bulmasıyla birlikte kültürel diplomasi karşılıklı bir etkileşime dönüşmektedir. Cummings'e (2009:1) göre, kültürel diplomasi fikirlerin, bilginin, değerlerin, geleneğin ve kültürün karşılıklı paylaşımıdır (akt. Alemdar, 2018: 43).

Türkiye özelinde düşünüldüğünde, kültürel diplomasiye yön veren kurumlar arasında Yunus Emre Enstitüsü, YTB, TİKA, Maarif Okulları, Diyanet vb. kurumlar bulunmaktadır. Asya-Pasifik özelinde (Karadağ, 2022: 227-236) Yunus Emre Enstitüsü; Kuala Lumpur (Malezya), Lahor (Pakistan), Melbourne (Avustralya), Pekin (Çin), Seul (Güney Kore) ve Tokyo (Japonya) olmak üzere altı yerde faaliyetlerini sürdürmektedir (Yunus Emre Enstitüsü, t.y.). TİKA'nın Pakistan'da İslamabad ve Karaçi olmak üzere iki, Bangladeş, Myanmar ve Filipinlerde de birer tane olmak üzere beş yerde koordinatörlükleri bulunmaktadır (TİKA Koordinatörlükler, t.y.). Maarif Okulları ise Avustralya, Endonezya, Malezya ve Pakistan'da faaliyet içerisindedir. Bu bağlamda resmi temasın devam ettiği ülkeler ise Filipinler, Hindistan, Kamboçya, Kore, Laos, Singapur, Tayland, Vietnam olmak üzere sekiz Asya-Pasifik ülkesidir (Türkiye Maarif Vakfı, t.y.). Bu kurumların özellikleri kültürel diplomasi temelinde değerlendirildiğinde, Türkçe öğretme çalışmaları ile kültür sanat faaliyetleri ilk sıralarda yer almaktadır.

Türkçe öğretme çalışmalarına çeşitli materyaller kaynaklık etmektedir. Bu materyaller arasında ders kitaplarının hem hedef kültür içeriğini hem de kaynak ve uluslararası kültürü kültürel/kültürlerarası temas çerçevesinde etkileşimli sunması beklenmektedir. Bununla birlikte kaynak kültür öğelerine ne oranda yer verilmesi gerektiğini belirleyen ölçütler ulusal/uluslararası yazında tespit edilememiştir. Ancak alanyazın incelendiğinde özellikle Asya-Pasifik bölgesine ait yerel/kaynak kültürün ders kitaplarında diğer kültürlerle göre çok az yer aldığını tespit eden çalışmaların varlığı dikkat çekmektedir. Çelik ve Erbay Türkiye'deki üç İngilizce ders kitabını kültürel içerik açısından inceledikleri çalışmalarında kitapların Avrupa odaklı olduğunu, Japonya ve Çin gibi Asya ülkelerinin kültürel yönlerinin de bir dereceye kadar dâhil edildiğini tespit etmiştir (Çelik ve Erbay, 2013: 347). Song da Asya kültürlerinin, incelediği ders kitabında daha düşük oranda kullanıldığını saptamıştır (Song, 2019: 269-270). Benzer şekilde uluslararası yayınlanmış bir ders kitabında Çin, Tayvan ve Hong Kong gibi yerel ve Asya kültürlerinin göz ardı edildiği belirtilmiştir (Chao, 2011: 202). Yapılan bir diğer çalışmada da Japon kültürünün sıradan bir şekilde yansıtıldığı sonucuna ulaşılmıştır (McConachy, 2018).

Yabancı dil olarak Türkçe özelinde alanyazın incelendiğinde de Asya-Pasifik ülkelerine ait kültürel öğelerin tespitine yönelik bir çalışma olmadığı saptanmıştır. Kültürel diplomasi adına çalışan kurumların işlerini kolaylaştırma adına Türkçe öğretimini daha etkin kılmak için dil öğretiminde Asya-Pasifik ülkelerinden gelen öğrencilerin kendi kültürlerinin yer aldığı unsurların da hedef kültür öğeleriyle birlikte belirlenen amaca, öğretim hedefine göre verilmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir. Öyle ki, Avrupa Diller için Ortak Başvuru Metni'nde hedef dilin kültürü ile kaynak dilin kültürüne yer verilirken ne oranda yer verilmesi gerektiği hususunda bir oran bulunmamaktadır.

4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültürel Etkileşim

Bu başlıkta incelemeye konu edilenler; yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında Asya-Pasifik bölgesine yönelik kültürel unsurların irdelenmesine temel oluşturacak teorik kısım olan kültür, kültürlerarası farkındalık, kültürlerarası iletişim, hedef, kaynak, ortak ve uluslararası kültür kavramlarıdır. Yine, alanyazına ait çalışmalarda kaynak ve uluslararası kültüre ne oranda yer verildiğini gösteren çalışmalara değinilmiştir.

Genel anlamıyla kültür, “tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin.” (Türkçe Sözlük, 2005: 1282) ve “insan toplumunun, sosyal olarak kuşaktan kuşağa aktardığı maddi ve manevi olmayan ürünler bütünü, sembolik ve öğrenilmiş ürünler ya da özellikler toplamı” olarak tanımlanmaktadır (Cevizci, 2010: 320).

Kültürle ilgili iki önemli nokta bulunmaktadır. Birincisi insanın kendi kültürü olan doğup büyüdüğü ve kaynak kültür olarak adlandırılan ve bundan sonraki öğreneceği ya da tanık olacağı kültür çeşitliliğini üzerinde temellendirdiği kültürüdür. Bir diğeri de eğitim temelli düşünüldüğünde kaynak kültürü dışında karşılaştığı ve öğrenme/öğretme hedefli etkileştiği hedef kültür ya da kültürlerdir. Özlem, insanlığın kaynak kültüründen daha önceki nesillerden miras kalanlara yenilerini ekleyerek kendi kültürünün zenginleşmesini sağladığının altını çizmektedir ve bu durumu Leibniz'in sözleriyle “geçmişin yükünü taşımak ve geleceğe gebe olmak” şeklinde ifade etmektedir (Özlem, 2000: 199). Bununla beraber kültürle ilgili önemli sayılabilecek bir diğer nokta da kaynak ve hedef kültürün kesişme ve birleşiminin dışında kalan uluslararası kültürdür. Yabancı dil öğretiminde kültür; daha çok kaynak, hedef ve uluslararası kültür

üzerinden şekillenmekte ve buna bağlı olarak dil öğretimi de aynı kaynak kültüre ait öğrencilerin oluşturduğu homojen sınıflarda yapılabildiği gibi uluslararası kültürün taşıyıcılarının bir araya gelerek oluşturduğu çok dilli ve çok kültürlü sınıflarda da yapılabilmektedir. Bu nedenle özellikle ders materyallerinde hedef kültür aktarımıyla birlikte kaynak ve uluslararası kültüre de yer verilmesi kültürlerarası farkındalık ve kültürlerarası iletişim yeteneğini öğrenciye kazandırması açısından önemlidir.

Kültürlerarası farkındalık, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde "kaynak toplumun dünyası ile hedef toplumun dünyası arasındaki ilişkinin (benzerlik ve ayırıcı farklılıklar) farkında olma ve anlama" şeklinde betimlenmektedir (D-AOBM, 2009: 99). Kültürlerarası beceriler, kaynak kültür ve hedef kültürü birbiriyle ilişkilendirebilme, kültürel duyarlılık ve diğer kültürlerden insanlarla ilişki kurmada gerek duyulan stratejileri saptayabilme ve çeşitli stratejileri kullanabilme, kaynak kültür ve hedef kültür arasında kültürel aracılık rolünü yerine getirebilme, kültürler arası çatışma ve yanlış anlamaların üstesinden gelebilme ve günlük ilişkilerin üstesinden gelebilme becerisini kapsamaktadır (D-AOBM, 2009: 100).

Kültürlerarası farkındalığın gelişimi kültürlerarası yetkinliği desteklemektedir. Kültürlerarası yetkinliğe yönelik de alan yazında ve tanımlayıcılarda görülen pek çok kavram çoğul kültürlü birikimi temel alıp geliştirme ölçeğine dâhil edilmiştir. Bunlar, kültürel çeşitlilik, tepkileri ayarlama, dili değiştirme vb. durumlar ile karşılaşıldığında belirsizlikle başa çıkma ihtiyacı; farklı kültürlerin farklı uygulama ve kuralları olabileceğini ve başka kültürlerden gelen insanların eylemleri farklı şekillerde algılayabileceğini anlama ihtiyacı; aşırı genellemeleri ve basma kalıp inanışları tartışarak davranışlardaki farklılıkları (jestler, tonlar ve tutumlar da dâhil) dikkate alma ihtiyacı; benzerliklerin farkına varma ve bu benzerlikleri iletişimi iyileştirmek için temel olarak kullanma ihtiyacı; farklılıklara hassasiyet gösterme isteği; olası yanlış anlama risklerini öngörerek, açıklama yapmak ve açıklama istemek için hazır olmadır. Ölçekte çoğu düzeyde işlevsel hâle getirilen anahtar kavramlar kültürel, toplum-edimsel ve toplumdilbilimsel gelenekleri/ıpuçlarını tanıma ve bunlara göre hareket etme; bakış açıları, uygulamalar ve olaylardaki benzerlik ve farklılıkları tanıma ve yorumlama; tarafsız ve eleştirel değerlendirmedir (D-AOBM, 2020: 128).

Kültürlerarası farkındalığı, öğrencinin kendi kültürü açısından değerlendiren Erişkon'a göre, öğrencinin kendi kültürünün farkına varması, yabancı kültürü tanıırken farklılıkları ya da aynı olanları görüp anlaması bakımından önem taşır. Farklı olana karşı olumsuz geliştirilmiş önyargılar aşılar, hoşgörüyü dönüştürerek yabancı olanı anlamayı kolaylaştırır (Erişkon, 1996: 66). Öğrencinin aynı olanları fark edip anlamlandırması ortak kültürü oluşturmaktadır. Ortak kültür kaynak kültür ile hedef kültürün karşılaşmasının sonucunda zamanla ortaya çıkacak olan kültürdür. Ortak kültür, kaynak kültürle hedef kültürün birey tarafından sentezlenerek oluşturulmasıdır (Açık ve Demir, 2011: 58). Bu sentezde, sınıf içi uygulamalarda dersin uygulayıcısı tarafından uygun materyallerin kültürlerarası farkındalığa yönelik bilinçli seçiminin kültürlerarası iletişimin üst amaç olarak benimsenmesine aracı kılınması, zamanla ortak kültüre yönelik farkındalığı da geliştirecek bir işlev üstlenir. Ders uygulayıcıları açısından uygun materyal seçiminden sonra bir diğer aşama öğrenci tarafından hedef ve kaynak kültürün yorumlanmasında geçirilen bilişsel aşamalarıdır.

Yabancı dil öğrenen bireylerin başlangıçtaki kaygı düzeyleri en üst seviyededir. Bireyler dilini öğrendikleri kültürle tanışıkça, ortak kültür değerlerini keşfettikçe bu kaygı düzeyi makul seviyeye iner. Kaynak kültür ve hedef kültür ekseninde oluşturulacak yabancı dil öğretim sistemleri sayesinde; öğrenen bireyler ilk defa karşılaştıkları hedef kültür unsurlarına olumsuz ve yüksek

kaygıyla bakmayacak; bu sayede kısa zamanda istenir düzeyde motivasyon (ki yabancı dil öğretiminin en önemli ayağıdır.) sağlanmış olacaktır (Yiğit ve Arslan, 2014: 3).

Hedef kültüre ait unsurların zamanla tanınmasıyla doğru orantılı olarak azalan kaygı ve yükselen motivasyonla birlikte harmanlanan kaynak kültürün dâhil edildiği yeni bir sentez kültür olarak kabul edilebilecek ortak kültür, birçok olumlu ögeyi de tetikleyecektir. Tapan, yeni olanın bilineni zenginleştirdiği uygulamaların öğrencinin bakış ufku genişlettiğini, böylece de daha esnek düşünmesine yol açtığını ve bu sayede öğrencinin hem yabancı kültüre daha açık, önyargısız yaklaşacağını, hem de kendi kültürünün kendine özgü yanlarını yeni oluşturduğu bir bilinçle daha iyi değerlendirebileceğini ifade etmektedir (Tapan 1990: 60).

Ancak alanyazın incelendiğinde gerek İngilizcenin (Alonso, 2007; Lee, 2009; Liu ve Laohawiryanon, 2013; Wu, 2010) gerekse Türkçenin hedef dil olarak öğretildiği çalışmalarda öğrencilerin kendi kaynak kültürleri ya da uluslararası kültürlerin ders kitabı materyallerinde çok az kullanıldığı tespit edilmiştir (Açık ve Demir, 2011; Akkoyunlu, 2019; Erdal vd., 2018; Gürsoy ve Güleç, 2015; Ökten ve Kavanoz, 2014; Şimşek, 2018; Tüm ve Uğuz, 2014; Ülker, 2007). Bu nedenle, sadece hedef kültürün ya da kaynak kültürün ağırlıkta olduğu bir yaklaşım yerine sınıfın çok dilli ya da homojen yapısına bağlı kalınarak bu iki kültürün ve uluslararası kültürün dengelenip materyale kültürel öğelerin aktarılması yerinde olacaktır. “Yabancı dil öğretiminde bütünüyle kaynak kültürden öğelere yer veren bir anlayış kabul edilebilir değildir, çünkü yalnızca ya da ağırlıklı olarak kendi kültürüne maruz kalan bireyin farklı bir kültürel yapıyla donanmış bir yabancı dili bütünüyle kavrayarak öğrenmesi muhtemel değildir.” (Akkoyunlu, 2019: 11).

5. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kitaplarında Asya-Pasifik Bölgesine Ait Kültürel Unsurlara Yönelik Kitap Örnekleri Analizi

Bu kısım, çalışmanın ana odağını oluşturmaktadır. Çalışmaya kaynaklık eden yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarından Yedi İklim Türkçe seti hem Türkiye’de hem de Yunus Emre Enstitüsü’nün dünyadaki Türkçe öğretme merkezlerinde kullanılmaktadır. Seçilen İstanbul ve Yeni Hitit kitapları, Türkçe öğrenme merkezlerinde sıkça tercih edilen setlerdendir. Yedi İklim Türkçe setinin yurt dışındaki/Asya-Pasifik bölgesindeki öğrenciler için de kullanılabilir olmasına karşılık İstanbul ve Yeni Hitit setleri, Türkiye’de öğrenim gören hem Asya-Pasifik bölgesinden hem de diğer bölgelerden gelen tüm uluslararası öğrencilere yönelik yazıldığı için seçilmiştir. Yedi İklim Türkçe seti ve diğer setler arasındaki bu farkın kültürel öge seçimine yansıyan bir yönü olup olmadığı da araştırılmıştır. Bu setlerde Asya-Pasifik bölgesine ait hangi kültürel unsurlara yer verildiği karşılaştırmalı olarak incelenerek ortaya çıkan kültürel içeriğin bir irdelemesi yapılmıştır. Ayrıca Asya-Pasifik bölgesine ait kültürel öğelerin tespitinden hareketle ders kitaplarının kültürel içeriğin yapılandırılmasında; ders kitabı yazarları ve içerik üreticileri tarafından izlenecek kültürel bir kılavuza fikir oluşturmak da hedeflenmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel bir araştırma olup durum çalışması modelindedir. Durum çalışması, Yin’e (1984:23) göre (1) güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi (içeriği) içinde çalışan, (2) olgu ve içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı, ve (3) birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan, görgül bir araştırma yöntemidir (akt. Yıldırım ve Şimşek, 2016: 289).

Durum çalışması gerçekleştirilirken izlenebilecek belli başlı aşamalar sekiz başlık altında sıralanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 292).

1.Araştırma sorularının geliştirilmesi: Gerek nicel gerekse nitel araştırmalarda olsun kim, ne, nerede, nasıl ve niçin soruları önemli olmakla beraber, durum çalışması için en uygun olanları nasıl ve niçin sorularıdır (Yin, 1984'den akt. Yıldırım ve Şimşek, 2016: 292). Bu bağlamda bu araştırmanın problem cümlesini., “ Türkçe öğretim setlerinde Asya-Pasifik Bölgesi kültürel içeriğe nasıl ve ne kadar dâhil edilmektedir?” oluşturmaktadır.

2.Araştırmanın alt problemlerinin geliştirilmesi: Her alt problem, araştırmacının ilgisini odakladığı bir alana işaret eder (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 293). Bu bağlamda araştırmada aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

a.Yurtdışında da kullanılan Yedi İklim Türkçe seti ile Türkiye'deki öğrenciler için kullanılan İstanbul ve Yeni Hitit setlerinde Asya-Pasifik bölgesine ait kültürel öğeler farklılaşmakta mıdır?

b.Türkiye'deki öğrenciler için kullanılan İstanbul ve Yeni Hitit Türkçe setlerindeki Asya-Pasifik bölgesine ait kültürel öğe seçimi farklı mıdır? Hangi başlıklarda farklılık göstermektedir?

3.Analiz biriminin saptanması: Bu üçüncü aşama, sorun kaynağı olan durumun ne olduğunu tanımlamaya ilişkin bir boyut olup iyi bir şekilde tespit edilmiş bir araştırma problemiyle ilişkisine bakılmalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 294-295). Bu nedenle bu çalışmada analiz birimi Yedi İklim Türkçe, Yeni Hitit ve İstanbul setleridir.

4.Çalışılacak durumun belirlenmesi: Araştırmacı, hangi durumların araştırma problemine uygun olduğunu, hangilerinin olmadığını ve düşünülen durumların araştırma için mümkün olup olmayacağını dikkate almalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 295). Bu bağlamda bu çalışma öncesinde gerekli alanyazın taraması yapılarak ders kitapları arasında eleme yapılmadan önce Asya-Pasifik bölgesine ait kültürel öğelere ilişkin ders kitaplarında verilerin olup olmadığına bakılmıştır. Duruma yönelik olarak tecrübeli, kültürel etkileşim konularında çalışan araştırmacılara konu hakkında danışılmıştır.

5.Araştırmaya katılacak bireylerin seçimi: Bir araştırmacı, çalışabileceği durum veya durumlar konusunda karar vererek seçtiği durum veya durumlardan hangi kişilerin araştırmaya dahil edileceğini de belirlemelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 295). Bu nedenle, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kültür konularında deneyimli araştırmacılardan fikir alınmıştır.

6.Verilerin toplanması ve toplanan verilerin alt problemlerle ilişkilendirilmesi: Veri toplama yöntemleri araştırmanın başlangıcında oluşturulan alt problemlere göre tespit edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 296). Bu bağlamda bu araştırmada alt problemlere yönelik olarak veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesine başvurulmuştur.

7.Verilerin analiz edilmesi ve yorumlanması: Alt problemler, veri analizinde önemli bir işleve sahip olup veriler, araştırmanın başında oluşturulmuş olan alt problemler temel alınarak düzenlenip, yorumlanabilir. Araştırma sürecinde bir şekilde toplanmasına karşın herhangi bir alt problemle ilişkisi olmayan gereksiz veriler, verilerin analizi ve yorumlanması aşamasına gelindiğinde dışarıda kalır. Araştırmacının çalıştığı problemle ilgili alanyazını, verileri analiz edip yorumlayarak ilgili alanyazından alıntılar yaparak yorumların başka araştırma sonuçlarıyla ne derece uyduğu veya çeliştiği konusunda tartışmalara açarak etkili bir şekilde kullanması beklenmektedir. Bu durum veri analizini ve yorumlamayı zenginleştirecektir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 297). Bu nedenle araştırmada yazılı materyallerinin analizini kapsayan doküman

incelemesi Byram'ın ders kitaplarında kültürel içerik ile ilgili geliştirdiği kontrol listesi temel alınarak Türkçe öğretim setlerinde Asya-Pasifik Bölgesi kültürel içeriğe nasıl ve ne kadar dâhil edilmektedir? sorusuna cevap aranmaya çalışılmış ve veriler alanyazın dikkate alınarak yorumlanmıştır.

8.Durum çalışmasının raporlaştırılması: Araştırma yönteminin doğasından kaynaklı nedenlerle, durum çalışması raporları, genellikle geniş açıklama ve betimleme içermektedir. Bu nedenle araştırmacının buradaki ödevi “doğru bir şekilde betimleme yapması ve analiz dozunu ayarlamasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 297). Bu bağlamda, çalışma sonunda toplanan veriler karşılaştırılarak bulgular kısmında sunulmuştur.

5.1. Kültürel İçeriklerin Çözümlemesi İçin Ölçütler

Kaynak kültüre yönelik ulusal/uluslararası bir kontrol listesi tespit edilemediğinden bu çalışmada kaynak kültüre yönelik içerik çözümlemesi için belirlenen ölçütler, yaygın olarak referans alınan Byram'ın ders kitaplarında kültürel içerik ile ilgili geliştirdiği kontrol listesi temel alınarak oluşturulmuştur (Byram, 1993, akt. Juan, 2010). Veriler, bu başlıklar temel alınarak çözümlenmiştir. Bu ölçütler, inceleme veri alanı olarak seçilmiş ve genel hedef kitlesine yönelik olarak yazılmış kitaplardaki kaynak kültüre göre uyarlanmış olup görsel başlığı da eklenerek dokuz başlık oluşturulmuştur.

Bu başlıklar ana hatlarıyla şöyledir:

1. Sosyal Kimlik ve Sosyal Gruplar: Bu başlık altında Asya-Pasifik bölgesine ait ülkeler, şehirler uyruk, konuşulan diller ve yaşanan şehirler yer almıştır.
2. Sosyal Etkileşim: Asya-Pasifik'e özgü konuşma tarzları (telaffuz örnekleri), hitaplar, beden dili; kaynak kültürden gelen kişilerin isimleri yer almıştır.
3. İnanç ve Davranışlar: Asya-Pasifik bölgesine ait kişilerin gelenek, görenek, inanç, davranış ve alışkanlıkları incelenmiştir.
4. Sosyal ve Siyasi Kurumlar: Asya-Pasifik kültürüne ait resmi ve özel kurumlar incelenmiştir.
5. Sosyalleşme ve Hayat Döngüsü: Asya-Pasifik bölgesinin sosyal hayatı ve bu döngüde yer alan kültür, sanat, spor, eğitim ve iş ile ilgili kişi ve olaylara yer verilmiştir.
6. Asya-Pasifik'le ilgili Tarihi Bilgi: Asya-Pasifik'in tarihiyle ilgili bilgilere yer verilmiştir.
7. Asya-Pasifikle ilgili Coğrafi Bilgi: Asya-Pasifik coğrafyasıyla ilgili bilgilere yer verilmiştir.
8. Asya-Pasifik bölgesine ait Klişeler: Asya-Pasifik bölgesine ait klişe, ön yargı vb. burada incelenmiştir.
9. Görseller: Asya-Pasifik'le ilgili görsellerin tespitine burada yer verilmiştir.

5.2. Bulgular

Yukarıda belirtilen kitaplar Byram'ın (1993, akt. Juan, 2010) sınıflandırmasına göre çözümlenmiş ve aşağıdaki belirtilen bulgular elde edilmiştir.

5.2.1. Kitap 1: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları

a. Sosyal Kimlik ve Sosyal Gruplar: A1 seviyesinde Pakistan, Kore, Çin, Malezya ve Pakistanlı, Koreli, Çinli, Malezyalı kelimeleri geçmektedir (s.14). Kelime listesinde Çin, Çinli, Malezya, Malezyalı, Pakistan, Pakistanlı kelimeleri yer almaktadır (s.28). Dilbilgisi bölümünde ülke, milliyet ve dil adlarında Çin, Çinli, Çince; Japonya, Japonca, Japon; Pakistan, Pakistanlı, Urduca kelimelerine yer verilmiştir (s.73). Çin, Japonya, Pakistan kelimeleri geçmektedir (s.74) Videoda Uzakdoğulu öğrencilere yer verilmiştir (s.82).

b. Sosyal Etkileşim: A1 seviyesinde dinleme metninde Koreli Lea anlatılmaktadır (s.15). Bir diğer dinleme metninde Masako, Japonya'nın Tokyo kentinde yaşamakta ve Japonca konuşmaktadır. Kim, Güney Koreli olup Seul'de yaşamakta ve Korece konuşmaktadır (s.74).

c. İnanç ve Davranışlar: A2 seviyesinde, "Kültürden Kültüre" köşesinde efsaneler başlığında Kore efsanesine yer verilmektedir. Bu efsane, taş olan kadın efsanesidir (s.76). B1 seviyesinde de yine "Kültürden Kültüre" adlı bölümde ilginç meslekler adlı metinde Çin lokantalarındaki şans kurabiyesi yazarlığı ele alınmıştır (s.44). C1'deki "Kültürden Kültüre" köşesinde Hindistan ve Çin'deki evlilik geleneklerine yer verilmiştir. Hindistan kısmında damada uygulanan ayak banyosu ve Çin kısmında ise ayın 15'inin Çin'de uğursuz sayılmasıyla ilgili kısa iki metin yer almaktadır (s.48). "Kültürden Kültüre" köşesinde Saygı Kültürü kısmında "Kore'de Saygı" başlığı altında konuya yer verilmiştir (s.72).

d. Sosyal ve Siyasi Kurumlar: Hiçbir seviyede tespit edilmemiştir.

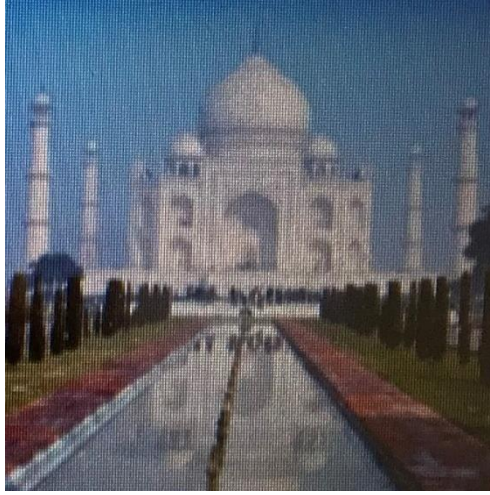
e. Sosyalleşme ve Hayat Döngüsü: A1 seviyesinde, Japonya'da mağazalar hakkında bilgi verilmiştir (s.46). "Kültürden Kültüre" köşesinde Japon aile yapısından bahsedilmiştir (s.84). Yine "Kültürden Kültüre" köşesinde ilginç festivallerde Holi Renk Festivali'nden bahsedilmiştir (s.102). A2 seviyesinde, yemek kültürüyle ilgili bölümde, Shiye adında Çinli ve Pekin ördeği geçmektedir (s.24). "Kültürden Kültüre" adlı bölümde Kahve Dünyası adlı metinde Endonezya Kahvesine yer verilmiştir (s.58). "Kültürden Kültüre" köşesinde geleneksel oyunlar adlı okuma metninde Longdong adlı Çin'in geleneksel oyununa ve Bunraku adlı Japon kukla sanatına yer verilmektedir (s.94). B1 seviyesinde Lahore kentinde yaşayan Pakistanlı bir öğrenci ve kriket oyunundan bahsedilmektedir (s.17). "Kültürden Kültüre" bölümünde dünyadan evler adlı metinde geleneksel Japon evleri Minkalar'dan bahsedilmiştir (s.24). Yine "Kültürden Kültüre" köşesinde Alternatif Tıp başlığıyla yer alan metinlerden biri Çin tıbbında kullanılan tedavi yöntemlerinden biri olan Akupunktur ve Hindistan'da doğan Yogadır (s.66). Hindistan'daki Holi festivaline yer verilmiştir (s.121). "Kültürden Kültüre" köşesinde Japonya'da misafirlik ve misafirlikte neler yapılması gerektiği konusu üzerinde durulmuştur (s.126). B2'de "Kültürden Kültüre" köşesinde çalgılar metninde Hindistan kökenli bir çalgı olan Santur'dan bahsedilmiştir (s.72). 5 dakikada dünya turu adlı metinde Hindistan'da uçak düşmesi konu edinmiştir (s.84). B2'de Tac Mahal adlı okuma metni bulunmaktadır (s.101). "Kültürden Kültüre" köşesinde Yiyecekler Hakkında Bilmediklerimiz adlı metinde çayın Çin ile ilişkisine değinilmiştir (s.134). C1'de "Kültürden Kültüre" köşesinde 12 Hayvanlı Türk takvimini Türklerin ve Çinlilerin kullanmalarından bahsedilmiştir (s.26). Lüks Yaşamı Terkedenler adlı dinleme metninde Güney Koreli bir çift konu edilmiştir. Güney Koreli bir çiftin lüks yaşamı terk etmeleri, Srilanka ve Malezyadan sonra İstanbul'a gelmeleri anlatılmaktadır (s.90). Uzak Doğulu sporcuya yer verilmektedir (s.110).

f. Asya-Pasifik Tarihi: Hiçbir seviyede tespit edilmemiştir.

g. Asya-Pasifik Coğrafyası: A2 seviyesinde, İklimler adlı dinleme metninde Tayland'ın ikliminden bahsedilmektedir (s. 84). B2'de, Hindistan'da çok şiddetli yağmur yağması konu edilmiştir (s.84).

h. Asya-Pasifik Bölgesine ait Klişeler: Hiçbir seviyede tespit edilmemiştir.

ı. Görseller: A1 seviyesinde takım elbiseli tebessüm eden Koreli bir erkek resmedilmiştir (s.11). Malezyalı kapalı bir kadın doktor olarak ve Çinli de öğrenci olarak resmedilmiştir. Dinlemeye ait görselde Güney Kore bayrağına yer verilmiştir (s.15). Çin Seddi görseli yer almaktadır (s.26). Japonya'dan bir sokak görseline yer verilmiştir (s.46). Asyalı bir öğrenci mevcuttur (s.67). A2 seviyesinde ders kitabı kapağında Asya'dan öğrenci ve kadın resimlerine yer verilmiştir (s.21). Pekin ördeği görseli bulunmaktadır (s.24). Çin Seddi ve Endonezya'dan bir görsele yer verilmiştir (s.52). B1 seviyesinde Uzakdoğulu bir kadının görseline yer verilmiştir (s.104). Çin Yeni Yılı ve kutlamalara ait bir görsel yer almaktadır (s.120). B2'de Hindistan'da bulunan Golden Temple Tapınağı'nın ve Taç Mahal'in bir görseli bulunmaktadır (s.101).

Görsel 1: Taç Mahal görseli (İstanbul, B2, s.101).

Görsel 2: Çin Yeni Yılı kutlamalara ait bir görsel (İstanbul, B1, s.120).

5.2.2. Kitap 2: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitapları

- a. Sosyal Kimlik ve Sosyal Gruplar:** Hiçbir seviyede tespit edilmemiştir.
- b. Sosyal Etkileşim:** Hiçbir seviyede tespit edilmemiştir.
- c. İnanç ve Davranışlar:** Hiçbir seviyede tespit edilmemiştir.
- d. Sosyal ve Siyasi Kurumlar:** Hiçbir seviyede tespit edilmemiştir.
- e. Sosyalleşme ve Hayat Döngüsü:** B1 seviyesinde okuma bölümünde Japon dağcı Yuichiro Mira'dan bahseden bir metin bulunmaktadır (s.10). Holi festivaliyle ilgili bir metin yer almaktadır (135). Çin, Hong Kong'daki ulaşım hakkında (s.43), Japonya Tokyo hakkında bilgi verilmektedir (s.44). C2 seviyesinde Japonya'da Türk Moda Rüzgarı adlı okuma metni bulunmaktadır (s.49).

Görsel 3: Holi festivalini anlatan yazılı ilgili bir metin (Yedi İklim, B1, s.135)

- f. Asya-Pasifik Tarihi:** Hiçbir seviyede tespit edilmemiştir.
- g. Asya-Pasifik Coğrafyası:** Hiçbir seviyede tespit edilmemiştir.
- h. Asya-Pasifik bölgesine ait Klişeler:** Hiçbir seviyede tespit edilmemiştir.
- ı. Görseller:** A1 seviyesinde Akane adında Japon bir kız resmedilmiştir. Japon bayrağı vardır (s.18).

Görsel 4: Akane adında resmedilen Japon bir kız ve Japon bayrağı görseli (Yedi İklim, A1, s.18)

5.2.3. Kitap 3: Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitapları

a. Sosyal Kimlik ve Sosyal Gruplar: A1 seviyesinde Hindistan, Hindistanlı, Hintli; Japonya, Japonyalı, Japon; Pakistan, Pakistanlı kelimelerine yer verilmiştir (s.10). Japonya ve Tokyodan bahsedilmiştir (s.22). Çinli bir öğrencinin ülkesi Çin hakkında bilgi verilmiştir (s.67). A2 seviyesinde Güney Kore ve başkent Seul'dan bahsedilmiştir (s.101).

b. Sosyal Etkileşim: A1 seviyesinde dinleme metninde Toru isimli Japon erkeğe yer verilmiştir (s.11). İmelda adında Singapurlu kadın bir öğrenciye de yer verilmiştir (s.11). Dinleme metninde Umiko adında Japon bir öğretmen bulunmaktadır (s.14). Çinli Chan adında bir öğrenciden bahsedilmektedir (s.67).

c. İnanç ve Davranışlar: B2 seviyesinde Şansınız Bol Olsun adlı okuma metninde Çinlilerde de görülen Geyik boynuzundan bahsedilmiştir (s.121).

d. Sosyal ve Siyasi Kurumlar: Hiçbir seviyede tespit edilmemiştir.

e. Sosyalleşme ve Hayat Döngüsü: A2 seviyesinde Tibetliler hakkında bilgi verilmektedir (s.104). Geleneksel kıyafet içinde Hintli bir kadın ve Japonya'da çubukla yenen bir yemek yer almaktadır (s.105). Çinli dağcıların Everest'e 50 yıl önce yaptıkları ilk başarılı tırmanışı zirveden canlı yayımla kutladıklarını anlatan bir metin yer almaktadır (s.123). B1 seviyesinde Çinli Bruce Lee'den bahsedilmektedir. B2'de Koreli Kim-Ki Duk adlı yönetmenin Nefes adlı filminden bahsedilmektedir (s.109). C1 seviyesinde Japonya'nın Şiir Geleneği Haiku ile ilgili bilgi verilmiştir (s.16). Farklı Mutfaklar adlı dinleme metninde Çin mutfağı hakkında bilgi verilmektedir (s.45). Giysiler bölümünde Kimono hakkında bilgi verilmiştir (s.50). Hindu toplulukları tarafından 19.yya kadar 3000 yıl boyunca konuşulan Sanskritçe'ye çok kısa bir şekilde değinilmiştir (s.66). Ainu veya daha doğrusu Hokkaido (kuzey Japon adası Hokkaido'daki Ainu halkının birkaç yaşlı üyesi tarafından konuşulan, Ainu dil ailesinin bir üyesi olan dil) hakkında bilgi verilmiştir (s.69). C2 seviyesinde Çin Seddi, Tac Mahal, Potala Sarayı hakkında kısa bilgiler yer almaktadır (s.102). Dinleme metninde doğa dostu mimar Kisho Kurukawa hakkında bilgi bulunmaktadır (s.112).

Film	Bilgi
Yaşamın Kıyısında	Yönetmeni: Fatih Akin Konusu: Festivaldeki Şansı:
Alexandra	Yönetmeni: Alexander Sokurov Konusu: Festivaldeki Şansı:
Nefes	Yönetmeni: Kim Ki-Duk Konusu: Festivaldeki Şansı:
Aşk Şarkıları	Yönetmeni: Christophe Honoré Türü: Festivaldeki Şansı:

Görsel 5: Koreli Kim-Ki Duk adlı yönetmenin Nefes adlı filmi anlatan dinleme etkinliği (Yeni Hitit Türkçe, B2, s.109)

f. Asya-Pasifik Tarihi: Hiçbir seviyede tespit edilmemiştir.

g. Asya-Pasifik Coğrafyası: Hiçbir seviyede tespit edilmemiştir.

h. Asya-Pasifik bölgesine ait Klişeler: Hiçbir seviyede tespit edilmemiştir.

ı. Görseller: A1 seviyesinde dinleme metninde Japon erkek bir öğrencinin görseline yer verilmiştir (s.11). Singapur görseli bulunmaktadır (s.40). A2 seviyesinde Tibetlilerin görseline yer verilmiştir (s.104). Çin Seddi ve Taç Mahal görseli yer almaktadır (s.140). C1 seviyesinde geleneksel kıyafet içerisinde uzak doğulu bir kadın görseli bulunmaktadır. (s.42). C2 seviyesinde Çin Seddi, Tac Mahal, Potala Sarayı görsellerine yer verilmiştir (s.102). Dinleme metninde doğa dostu mimar Kisho Kurukawa'ın geleneksel kıyafetler içinde bir görseli yer almaktadır (s.112).

Görsel 6: Tibetlilerin cenaze yakma törenini gösteren bir görsel (Yeni Hitit, A2, s.104)

Görsel 7: Geleneksel kıyafetler içinde Uzak Doğulu bir kadın görseli (Yeni Hitit, C1, s.42)

Görsel 8: Mimar Kisho Kurukawa'nın geleneksel kıyafetler içindeki görseli (Yeni Hitit, C2, s.112)

Bulguların Yorumlanması

Yedi İklim Türkçe seti, hem Türkiye hem de yurtdışı kullanım için tasarlandığı halde Byram'ın belirlemiş olduğu ölçütlere göre değerlendirildiğinde, Türkiye'de Türkçe öğretmek için tasarlanan Yeni Hitit ve İstanbul kitaplarına göre Asya-Pasifik bölgesine ait toplamda daha az öge içermektedir. Bu bağlamda, elde edilen bulgulardan biri de İstanbul kitabının diğer kitaplara nazaran Asya-Pasifik özelinde kültürel öğelerin kullanımında öne çıkması ve bu yönüyle ilgili literatürde yer alan Çetinoğlu ve Güllülü'nün çalışmasıyla paralellik göstermesidir. Çalışmalarında, İstanbul ders kitabının en önemli özelliği olarak hem Türkçenin esasen yabancı dil olarak öğretimine hem de özellikle kaynak kültür ile hedef kültür arasındaki dengenin öğrenciye izletilmesine ve kültür ve kültürlerarası aktarıma önem vermesi tespitine ulaşmışlardır (Çetinoğlu ve Güllülü, 2018: 326).

Sosyal Kimlik ve Sosyal Gruplar açısından değerlendirildiğinde en çok İstanbul kitabının bu başlık altında öğelere yer verdiği, Yedi İklim'in bu başlık altında öğelere yer vermediği ve Yeni Hitit'in ise sınırlı sayıda yer verdiği tespit edilmiştir. İstanbul ve Yeni Hitit kitabında bu kategoride yer verilen ögeler temel seviyede sınırlı kalmış, orta ve ileri seviyelerde tespit edilmemiştir.

Sosyal Etkileşim başlığı altında İstanbul ve Yeni Hitit kitaplarında kültürel öğeler tespit edilmişken Yedi İklim'de bulunmamaktadır. İstanbul ve Yeni Hitit kitaplarında ise sadece A1 seviyesinde bu kültürel öğeler tespit edilmiştir. Bu kitaplarda da kaynak kültürden gelen kişilerin isimlerine ve geldikleri ülkelere yer verilmiştir. Asya-Pasifik bölgesinden gelen öğrencilerin ana dillerine özgü konuşma tarzları (telaffuz örnekleri), hitaplar, beden dili unsurları yer almamaktadır.

İnanç ve Davranışlar başlığı altında da İstanbul kitabı kültürel öğelerin yoğunluğuyla diğer kitaplara oranla ön plana çıkarken Yeni Hitit'te sadece bir öge tespit edilmiştir. Yedi İklim'de ise bu başlık altında kültürel öge saptanmamıştır. İstanbul kitabında temel, orta ve ileri seviyede yer alan "Kültürden Kültüre" köşesinde inanç ve davranış örneklerine yer verilirken, Yeni Hitit Türkçe kitabında sadece orta seviyeden bir öge bulunmaktadır. İstanbul kitabında Çin ülke olarak öne çıkarken Yeni Hitit kitabında da Çin'den örnek verilmiştir.

Sosyal ve Siyasi Kurumlarla ilgili incelenen kitaplarda bilgi bulunmamaktadır. Asya-Pasifik kültürüne ait resmi ve özel kurumlara ait herhangi bir ögenin tespit edilememesinin bölgenin az tanınırlığı ve kitapların daha çok hedef kültür odaklı yazımından ve uluslararası kültür öğelerinin kitap yazarları tarafından dağılımında az tanınırlıkla ilişkili olarak göz ardı edilmesinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Sosyalleşme ve Hayat Döngüsü her üç kitabın da kültürel öğelere diğer başlıklara nazaran çokça yer verdiği başlık olmuştur. Yeni Hitit ve İstanbul kitapları; temel, orta ve ileri seviyede bu kategoriye ait kültürel öğelere yer vermiştir. İstanbul ders kitabı; aile yapısı, misafirlik, festival, yemek kültürü, geleneksel oyunlar, mimari, tıp, müzik, spor, günlük aktüel konulara yer verirken, Yedi İklim Türkçe; spor, festival, ulaşım ve moda, Yeni Hitit Türkçe kitabı ise yemek, ünlü kişiler, sinema, yemek, giyim, dil, mimari ve spor başlıklarına ait öge seçiminde bulunmuştur.

Asya Pasifik Tarihi ve klişelerle ilgili hiçbir ögeye yer verilmemiştir. *Asya Pasifik Coğrafyasıyla* ilgili sadece İstanbul kitabında Tayland'ın ikliminden ve Hindistan'da çok şiddetli yağmur yağmasından bahsedilmektedir.

Görseller başlığı altında değerlendirildiğinde ise en fazla görsele yer veren İstanbul kitabı olup yine Yedi İklim kitabında oldukça sınırlı ögeye yer verildiği görülmektedir.

Tüm bu başlıklar incelendiğinde, Asya-Pasifik bölgesine ait kültürel öge yerleşiminin tüm seviyelere sınırlı başlıklarda yer verdiği saptanmıştır.

İstanbul kitabı diğer iki kitaba göre Asya-Pasifik özelinde kültürel öğeler bağlamında ön plana çıkmaktadır. Diğer kitaplarda ise uluslararası kültürel öğelerin geri planda tutularak daha çok hedef kültürün ön planda tutulduğu bir anlayışın hâkim olduğu tespit edilmiştir.

İncelenen kitaplarda tespit edilen bir başka özellik Kore, Çin ve Japon kültürüne ait öğelerin ön plana çıkarılmasıdır. Bu durumdan; bu ülkelerden özellikle Kore ve Çin'le olan tarihi ilişkiler, bu ülkelerin gelişmişlik seviyeleri dolayısıyla bununla doğru orantılı olarak kendi kültürlerini dünyaya pazarlamaları ve bundan ders kitap yazar ve yayıncılarının etkilendiği sonucu çıkarılabilir. Ayrıca alfabeleriyle, inanışlarıyla, yaşayışlarla, farklılıklarıyla kendilerine has üsluplarıyla her zaman ayrıcalıklı konuma sahip bir kültür olmaları da etken olarak sayılabilir. Bununla birlikte özellikle Çin özelinde düşünüldüğünde simge yapı olan ve Türk tarihinde de önemli bir yere sahip Çin Seddi'nin kültürel öge olarak çokça kullanılıp tekrar edilmesinde uluslararası platformdaki tanınırlığının etkili olduğu düşünülmektedir. Çin başta olmak üzere, Kore ve Japon kültürlerine ait öğeler ön plana çıkarken Pakistan, Bangladeş, Endonezya'ya ait kültürel öğelerin yer almadığı görülür. Özellikle çok dilli, çok kültürlü yapısıyla dikkat çeken bir ülke olan Hindistan'a ait sadece Holi festivali ve Taç Mahal'in kullanılması kültürün sadece turizme yönelik yönünün kullanıldığını göstermektedir.

Sosyal ve siyasi kurumlardan her üç kitapta da bahsedilmemesi bu durumun Asya-Pasifik bölgesinin az tanınırlığıyla ilişkili olduğunu akla getirmektedir. Bununla birlikte teorik kısımda da belirtildiği üzere Yunus Emre Enstitüsü, TİKA ve Maarif Okullarının aktif olduğu ortak ülke Pakistan olup son zamanlarda da iki ülke arasındaki ilişkilerin giderek sağlamlaştığı düşünüldüğünde ders kitaplarında Pakistan'ın yer almaması bir eksiklik olarak görülmektedir.

Kitaplar incelendiğinde Asya-Pasifik bölgesinde mevcut kültürel öğelere yönelik olarak olumsuz sayılabilecek bir ön yargı ya da algı ile karşılaşılmamıştır. Bununla birlikte kültürel öğelerin aktarımında öğrencilerin karşılaştırma yapmalarına zemin hazırlayan "Kültürden Kültüre" köşelerinde kültürel öğelerin yoğun olarak verildiği tespit edilmiştir. Bu kısımlarda dikkat çeken bir diğer nokta yine Çin'e ait kültürel öğelerden bahsedilirken Türk kültürüyle olan ortaklıklardan

yararlanılarak ortak kültür vurgusunun yapılmasıdır. Türklerde ve Çinlilerde görülen Geyik boynuzu ve 12 Hayvanlı Türk takvimini Türklerin ve Çinlilerin kullanmaları örnekleri verilmiştir.

İstanbul kitabının dışında yer alan kitaplarda bölgeye yönelik çizilen resmin kültürlerarası farkındalığı arttırmaya yönelik işlevselliğe sahip olmadığı yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Türkiye'nin – küresel düzlemde oldukça gerekli ama yeterli olmayan – Asya-Pasifik bölgesi ile ilişkilerinde nitelikli tanıtma uygulamalarına, ülke bazlı, aynı zamanda alt bölgelere eğilebilen, sinemadan ekonomiye uzanan, akademide bunun altyapısını tesis edebilen bir vizyona ve bu uygulamaların sonuç üreteceği bir süreye ihtiyacı bulunmaktadır. Kültürel diplomasi-yumuşak güç bağlamında bu çalışma, bu hedefte yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarında Asya-Pasifik bölgesine odaklanmıştır.

İngilizce dil öğretimi kitaplarında Avrupa-merkezcilik genel eğilim olduğundan, Asya-Pasifik bölgesi yeteri kadar temalaştırılmamaktadır. Kültürel odaklanma ve aktarımın, dünyada algı ve gerçekleri şekillendirdiği aşikârdır. Bir kültür, yabancı dil öğretiminin ana materyallerinden olan ders kitaplarındaki metinlerde ve görsellerde ne kadar çok işlenirse, bahsedilen o kültürün hitap ettiği öğrencinin dünyasında o kadar “zenginleşme” fırsatı olacaktır. Eski çağlardan itibaren Doğu (özellikle kadim Çin ve Hint) medeniyetleri dünya tarihine yön vermiş kültürlerin başında gelmektedir. Bugün bile bu bölgenin özellikle ekonomik anlamda yükselmesi göz ardı edilecek bir gerçeklik sunmamaktadır. Bu da dünyada kültürlerle ilintili eksik bir resim oluşturmaktadır.

Yukarıdaki bu tespitin Türkiye'ye yansımaları söz konusudur. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarında bu bölge genel hatları ile “uzaktan” gösterilmektedir. Coğrafi mesafe bir hakikattir ve Türkiye'nin bölge devletleri ile ilişkilerine sirayet etmiştir fakat küreselleşmiş teknolojik toplumlarda iletişim ve etkileşim günümüzde hat safhadadır. O sebeple oluşturulmaya çalışılan yazılı ve görsel kültürel içerik oluşturucular bu gerçekliği akılda tutarak bu kitapları gözden geçirmelidir. Dahası, bu metin-kültür-algı-aktarım yazarları disiplinler arası bilgi seviyelerini yükseltebilmelidirler ve “eksik oluşturulan resme” katkı sunmamalıdır.

Çalışmada elde edilen bulgu ve sonuçlardan hareketle aşağıdaki öneriler dile getirilebilir:

1. Ders kitaplarında Asya-Pasifik bölgesine yönelik bilginin çeşitlendirilip güncellenmesinin kültürlerarası farkındalığa büyük hizmet edeceği düşünülmektedir.
2. Bir yabancı dili sonradan öğrenen öğrenciler için en zor olanı farklı dil ailesinden olan bir dili öğrenmektir. Bu nedenle özellikle Asya-Pasifik bölgesine ait ülkelerdeki dil öğretme merkezlerinde kullanılmak üzere geliştirilecek yerelleştirilmiş ders kitaplarında öğrencilerin kendi kaynak dillerinin ve hedef dilin fonolojik, morfolojik, semantik ve sentaktik özelliklerini karşılaştırabilecekleri beceriler üzerinden kültürel etkinlikler tasarlanmalıdır.
3. Kültürlerarası mesafenin uzaklığı düşünüldüğünde din, inançlar, yaşayış ve tarihi olaylar üzerinden bir yol bulmanın çözüm olarak sunulabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle gerek ortak noktaları gerekse kültürlerarası farkındalığı destekleyecek şekilde tanıtıcı etkinlikler her iki tarafta da düzenlenmelidir.
4. Kurumların faaliyetleri düşünüldüğünde bu bölgeye yönelik daha fazla çalışma yapılması, daha fazla öğrenciye burs sağlayarak bilimsel çalışmaların artırılması ve ülkelere has yerelleştirilmiş ders kitaplarının ve karşılıklı kültürel etkileşim adına faaliyetlerin artırılması iyileştirici etki yapabilir.

5. Kitap yazarlarının kültürel odakları sosyalleşme ve hayat döngüsünü içeren öğelerle birlikte çeşitlendirilmelidir.
6. Çalışmaya konu edinen kitaplar incelendiğinde kültürel öğelerin daha çok kültürden kültüre köşelerinde ünite sonlarında ya da dinleme becerisi kazandırmaya yönelik hazırlanan bölümlerde verildiği görülmektedir. Kültür konusunun öğrenci tarafından hedef kültürle karşılaştırılmasının sadece bu bölümlerde değil okuma ve yazma bölümlerinde de yer alması gerektiği düşünülmektedir.
7. Ders kitabı geliştirecek olanlara yönelik olarak ana ders kitabına eşlik eden kültürel öğelerin nasıl öğretileceğine yönelik bir rehber geliştirmelidir. Öğretmenler kültürel konulara özel bir vurgu yaparak kitabı derslerinde nasıl kullanacakları konusunda bu yolla eğitilmelidir çünkü öğretmenin çok dilli çok kültürlü sınıflarda tüm kültürlerle aşina olması beklenemez.
8. Mevcut kitapların kültürel içerik türlerinin ve kültürel öğelerin tasarımının uygunluğu açısından uluslararası kültür odaklı olarak yeniden gözden geçirilerek güncellenmesi gerekmektedir.
9. Ders kitaplarının kültürel içeriğinin tasarımında Türkiye ve ilgili ülke özelinde ortaklıklardan hareket edilmelidir. Çünkü kültürel diplomasi uygulanırken ortaklıklardan hareket etmek yumuşak güç etkisinin artırılmasına katkı sağlayacaktır. Bu kitaplar güncellenerek ve orta seviyeden itibaren kültürel etkileşim aktarımı derinleştirilerek edebiyat, sinema, tarih kısaca sanat alanlarındaki ortak öğelerden faydalanılmalıdır. Örneğin Türkiye-Güney Kore kültürel etkileşimini öne çıkarmak için Ayla filminin, Türkiye-Japonya tarihine vurgu yapmak için Ertuğrul 1890 filminin ve kültür elçisi olan Barış Manço'nun Japonya'da verdiği konserlerin eklenmesi hem hedef hem de kaynak kültürün etkileşimi adına etkili örnekler olarak öne çıkarılabilir.

Kaynakça

- Açık, F. ve Demir, A. (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşım Ve Seçilecek Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler. *TÜBAR*, 30, 51-72. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tubar/issue/16971/177327>
- Adıbelli, B. (2016). *Osmanlı'dan Günümüze Türk-Çin İlişkileri*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Akbaş, İ. (2013). *Geçmişten Geleceğe Türkiye Pakistan İlişkileri*. Zeus Kitabevi.
- Akdağ, Z. (2019). Türkiye-Çin İlişkilerinin Tarihsel Gelişimi. *HAFIZA Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 40-57. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/913983>
- Akkoyunlu, B. (2019). *Yedi İklim Yabancı Dil Olarak Türkçe Setindeki Kültürel Varlığın İncelemesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Alameşe, Y. (2020). *Doğu Asya Tarihi*. İ.Ermağan, M. Özay ve Ö. Z. Keyvan (Ed.), *Dünya Siyasetinde Asya-Pasifik 2-3* (s.1-26) içinde. Nobel Yayıncılık.
- Alonso, A. C. ve Ponte, D. C. (2017). An Analysis of Cultural Vocabulary in ELT Textbooks. *ODISEA. Revista de Estudios Ingleses*, 16, 83-96. <https://doi.org/10.25115/odisea.v0i16.298>
- Bloomberg HT. (2022). Dev bölgesel ekonomik ortaklık anlaşması RCEP yürürlüğe giriyor, <https://www.bloomberght.com/dev-bolgesel-ekonomik-ortaklik-anlasmasi-rcep-yururluge-giriyor-2295859> adresinden 13.4.2022 tarihinde alınmıştır.
- Bound, K., Briggs, R., Holden ve J., Jones, S. (2007). *Cultural Diplomacy*. London: DEMOS.
- Cevizci, A. (2010). *Eğitim Sözlüğü*. İstanbul: Say Yayınları.

- Çelik, S. ve Erbay, Ş. (2013). Cultural perspectives of Turkish ELT coursebooks: Do standardized teaching texts incorporate intercultural features? *Education and Science*, 38(167), s. 336-351. <https://www.researchgate.net/publication/235771239>
- Çetinoğlu, G. ve Güllülü, M. (2018). A2 seviyesi için hazırlanmış İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretim Seti ve Yunus Emre Enstitüsünün Yedi İklim Setinin kültürel aktarım açısından karşılaştırılması. *Turkish Studies*, 13(4), s. 321-344. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12626>
- D-AOBM, (2009). Diller için Avrupa ortak başvuru metni, MEB.
- D-AOÇM (2020). Diller için Avrupa ortak başvuru metni: Öğrenme, Öğretme ve değerlendirme. Tamamlayıcı cilt. MEB.
- Dündar, A. M. ve Özay, M. (2022). *Asya Pasifik Çalıştayı. Yeniden Asya Açılımı Çerçevesinde Fırsatlar ve Zorluklar Bildiriler Kitabı*. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Yayınları.
- Erdal, K., Dağdeviren, İ., Gökhan, O., Şen, H. H. ve Şenay, E. (2018). Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültürel Öğeler (A2 Düzeyi). *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 1(12), s. 11-23. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turuk/issue/42737/517512>
- Erişkon, B. (1996). *Yabancı Dil Olarak Almanca Ders Kitaplarında Ülke bilgisi ve Kültür Aktarımı*. [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. İ.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eрмаğan, İ. (Ed.) (2016). *Dünya Siyasetinde Doğu Asya*. Nobel Yayıncılık.
- Eрмаğan, İ. (2020). 16. Yüzyıldan Günümüze. Çin-Avrupa (Birliği) İlişkileri. İ. Ermağan, M. Özay ve Ö. Z. Keyvan (Ed.), *Dünya Siyasetinde Asya-Pasifik 2-3* (s.265-281) içinde. Nobel Yayıncılık.
- Eрмаğan, İ. ve Karcı, A. (2021). *Türkiye-Hindistan İlişkileri: Bir Analiz ve Bir Yol Haritası: Neyi Nasıl yapmalı?* İ. Ermağan, M. Özay ve Ö. Z. Keyvan (Ed.), *Dünya Siyasetinde Asya-Pasifik 4* (s.691-721) içinde. Nobel Yayınları.
- Euronews. (2020). Hollanda'dan bağımsızlık savaşında idam edilen Endonezyalıların çocuklarına 5 bin euro tazminat sözü, <https://tr.euronews.com/2020/10/19/hollanda-dan-bag-ms-zl-k-savas-nda-idam-edilen-endonezyal-lar-n-cocuklar-na-5-bin-euro-taz> adresinden 12.4.2022 tarihinde alınmıştır.
- Genç, H. (2016). *Osmanlı Suriye'si ve Lübnan'ından Avustralya'ya Göç*. A. Çeviker ve F. Bal (Ed.), *Türk-İslam Dünyasında Göç ve Göç Yönetimi* (s.183-206) içinde. Akademik Kitaplar.
- Gürsoy, S. ve Güleç, İ. (2015). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültürel Öğelerin Aktarımı: Gökkuşuğu Türkçe Öğretim Seti Temel Seviye Örneği. *IV. Sakarya'da Eğitim Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı* (s. 98-119).
- Juan, W. (2010). A Content Analysis of the Cultural Content in the EFL Textbooks. *Canadian Social Science*, 6(5), 137-144. doi.org/10.3968/j.css.1923669720100605.016
- İnan, A. (1957). Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin Kuruluş Hazırlıkları Üzerine. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 1, 1-16. https://doi.org/10.1501/Tarar_0000000338
- Karadağ, H. (2022). *Asya Pasifik Bölgesi Özelinde Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Mimarisi*. A. M. Dündar ve M. Özay (Ed.), *Asya Pasifik Çalıştayı: Yeniden Asya Açılımı Çerçevesinde Fırsatlar ve Zorluklar Bildiriler Kitabı* (s.227-236) içinde. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Yayınları.
- Lee, H. C. (2007). *Siyasi, Ekonomik, Askeri ve Kültürel Açidan Türkiye-Kore İlişkileri*. Türk Tarih Kurumu.
- Lee, K. Y. (2009). Treating Culture: What 11 High School EFL Conversation Textbooks in South Korea Do. *English Teaching: Practice and Critique*, 8(1), 76- 96. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ847287.pdf>

- Liu, S. ve Laohawiriyanon, C. (2013). Cultural Content in EFL Listening and Speaking Textbooks for Chinese University Students. *International Journal of English Language Education*, 1(1), 82-93. Doi: 10.5296/ijelev.v1i1.2850
- McConachy, T. (2018). Critically engaging with cultural representations in foreign language textbooks. *Intercultural Education*, 29(1), 77-88. Doi: 10.1080/14675986.2017.1404783
- McDougall, D. (2021). *Dünya Siyasetinde Asya Pasifik*. (M. S. Bayındır, Çev.). Astana Yayınları.
- Minhaj, M. (2021). *Yabancı Dil Olarak ve İkinci Dil Olarak Türkçe Öğretiminin İhtiyaç Analizi: Hindistan Örneği*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Osmanlı-Malay Dünyası Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi. (2021). Hint Okyanusu boyunca İslam, Ticaret ve Siyaset, <https://osmanlimalay.fsm.edu.tr/haber/2021-05-06-01-15-27am> adresinden 12.4.2022 tarihinde alınmıştır.
- Ökten, C. E. ve Kavanoz, S. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimini Hedefleyen Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı. *Turkish Studies*, 9(3), 845-862. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6173>
- Özay, M. (2017). Türkiye-Hindistan ilişkileri ve gelecek perspektifi, <https://www.aa.com.tr/tr/analiz-haber/turkiye-hindistan-iliskileri-ve-gelecek-perspektifi/809564> adresinden 11.4.2022 tarihinde alınmıştır.
- Özer, S.; Atvur, S. ve İzol, R. (Ed.) (2017). *21. Yüzyılda Asya-Pasifik, Bölgesel Politikalar, Uluslararası Sorunlar, Yeni Aktörler*. Seçkin Yayıncılık.
- Özlem, D. (2000). *Kültür Bilimleri ve Kültür Felsefesi*. İstanbul: İnkılap.
- Purtaş, F. (2013). Türk Dış Politikasının Yükselen Değeri: Kültürel Diplomasi. *Akademik Bakış*, 7 (13), 1-14. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/73827>
- Sezen, S. (2022). *Asya Açılımı Bağlamında Bölgeye Yönelik Akademik ve Diplomatik Örgütlenme*. A. M. Dünder ve M. Özay (Ed.), *Asya Pasifik Çalıştayı: Yeniden Asya Açılımı Çerçevesinde Fırsatlar ve Zorluklar Bildiriler Kitabı* (s.3-37) içinde. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Yayınları.
- Song, B. (2019). Exploring the cultural content in Chinese ELT textbooks from intercultural perspectives. *The Journal of Asia TEFL*, 16(1), 267-278. <http://dx.doi.org/10.18823/asiatefl.2019.16.1.17.267>
- Sönmezoğlu, F. (Ed.) (2010). *Uluslararası İlişkiler Sözlüğü*. (4. Basım). İstanbul: Der yayınları.
- Şimşek, M. R. (2018). Yabancılar için İngilizce ve Türkçe Ders Kitaplarındaki Kültürel İçeriklerin Karşılaştırması. *Bilgi*, (84), 301-327. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/636403>
- Tapan, N. (1990). Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Kültür Bağlamının Değerlendirilmesi. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, VII, 55-68. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/10746>
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2022a). Yeniden Asya Girişimi, <https://www.mfa.gov.tr/yeniden-asya-girisimi.tr.mfa> adresinden 28.10.2022 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2022b). Türkiye - Endonezya İlişkileri. <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-endonezya-siyasi-iskileri.tr.mfa#:~:text=T%C3%BCrkiye%20ve%20Endonezya%20BM-%2C%20C4%B0slam,yana%20ASEAN%20Sekretaryas%C4%B1'na%20akreditedir> adresinden 01.11.2022 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2022c). Türkiye – Malezya İlişkileri. <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-malezya-siyasi-iliskileri.tr.mfa> adresinden 01.11.2022 tarihinde alınmıştır.
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, Yeniden Asya Girişimi, <https://www.mfa.gov.tr/yeniden-asya-girisimi.tr.mfa>

- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2021a). Asya-Pasifik Ülkeleri İle İlişkiler, <https://www.mfa.gov.tr/dogu-asya-ve-pasifik-ulkeleri-ile-iliskiler.tr.mfa> adresinden 13.4.2022 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2021b). 2021 Yılı Performans Programı, <https://www.mfa.gov.tr/data/BAKANLIK/DB-2021-yili-performans-programi.pdf> adresinden 9.4.2022 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2021c). Türkiye - Avustralya Siyasi İlişkileri”, <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-avustralya-siyasi-iliskileri.tr.mfa> adresinden 14.4.2022 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2020). 2019 Yılı İdari Faaliyet Raporu, <http://www.mfa.gov.tr/data/BAKANLIK/2019-yili-idare-faaliyet-raporu.pdf> TC adresinden 8.4.2022 tarihinde alınmıştır.
- Temiz, S. (2021). *ASEAN Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği Siyasi Yapısı ve Gelişimi*. Gazi Kitabevi.
- TİKA Koordinatörlükler. (t.y.). <https://www.tika.gov.tr/tr/koordinatörlükler> adresinden 13.4.2022 tarihinde alınmıştır.
- Tüm, G. ve Uğuz, S. (2014). An Investigation on The Cultural Elements in a Turkish Textbook for Foreigners. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 158, 356-363. DOI: 10.1016/j.sbspro.2014.12.100
- Türkçe Sözlük (2005). Ankara: TDK Yayınları.
- Türkiye Maarif Vakfı. (t.y.). <https://turkiyemaarif.org/page/2018-DUNYADA-MAARIF-16> adresinden 13.4.2022 tarihinde alınmıştır.
- Ülker, N. (2007). *Hitit ders kitapları örneğinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı sürecine çözümleyici ve değerlendirci bir bakış*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Üngör, Ç. (2020). *Asya Pasifik Çalışmalarında Yeni Ufuklar*. Küre Yayınları.
- Yalçın, M. O. (2017). *Türk Dış Politikasında Japon İmgesi*. S. Özer, S. Atvur ve R. İzol (Ed.) (2017). 21. *Yüzyılda Asya-Pasifik, Bölgesel Politikalar, Uluslararası Sorunlar, Yeni Aktörler* (s.469-480) içinde. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (10. bs.). Ankara: Seçkin.
- Yıldız, Ö. F. (2020). Asya-Pasifik ülkeleri dünyanın en büyük serbest ticaret anlaşmasını imzaladı, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/asya-pasifik-ulkeleri-dunyanin-en-buyuk-serbest-ticaret-anlasmasını-imzaladi/2044140> adresinden 12.4.2022 tarihinde alınmıştır.
- Yiğit, M. ve Arslan, M. (2014). Kültürel Etkileşimin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Etkisi: Arnavutluk Örneği. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 10, 1-13. <https://www.academia.edu/30810878/>
- Yuen, K.-M. (2011). The representation of foreign cultures in English textbooks. *ELT Journal*, 65(4), 458-466. DOI: 10.1093/elt/ccq089
- Yunus Emre Enstitüsü. (t.y.). <https://www.yee.org.tr/> adresinden 13.4.2022 tarihinde alınmıştır.
- Wu, J. (2010). A Content Analysis of the Cultural Content in the EFL Textbooks/Une Analyse de Contenu du Contenu Culturel Dans les Manuels en Anglais. *Canadian Social Science*, 6(5), 137-144. <http://www.cscanada.net/index.php/css/article/view/j.css.1923669720100605.016>
- Araştırmada Kullanılan Dil Öğretim Setleri**
- İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1, A2, B1, B2, C1, (2012). İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.
- Yedi İklim Türkçe A1, A2, B1, B2, C1, C2 Ders Kitabı, (2014). Yunus Emre Enstitüsü.

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı I, II, III, (2005). Ankara: AB Ofset.
(<https://www.pdfdrive5.com/search?q=yeni+hitit&pagecount=&pubyear=&searchin=tr&em=&more=true>)

Çatışma beyanı

Makalenin yazarı, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkileri bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Destek ve teşekkür

Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

EK 1

Asya'ya Yönelik Lisans Programları (2021)

Üniversite	Program	Kuruluş	Akademik Personel
Ankara Üniversitesi DTCF	Sinoloji	1935	5
Ankara Üniversitesi DTCF	Japon Dili ve Edebiyatı	1986	5
Ankara Üniversitesi DTCF	Kore Dili ve Edebiyatı	1989	6
Ankara Üniversitesi DTCF	Hindoloji	1935	4
Ankara Üniversitesi DTCF	Urdu Dili ve Edebiyatı	1961 ⁶	5
İstanbul Üniversitesi	Urdu Dili ve Edebiyatı	1994 ⁷	
İstanbul Üniversitesi	Kore Dili ve Edebiyatı	2016	7
İstanbul Üniversitesi	Çin Dili ve Edebiyatı	2016	5
Erciyes Üniversitesi	Japon Dili ve Edebiyatı	1994	11
Erciyes Üniversitesi	Çin Dili ve Edebiyatı	1998	6
Erciyes Üniversitesi	Kore Dili ve Edebiyatı	1998	6
N Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Japon Dili ve Edebiyatı	2010	4
İstanbul Okan Üniversitesi	Çince Mütercim/Tercümanlık	2005	7
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Japonca Öğretmenliği	1993	10

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi (yurtdışı)	Çin Dili ve Edebiyatı		
Girne Amerikan Üniversitesi (yurtdışı)	Çin Dili ve Edebiyatı		2
Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu*	Çin Dili ve Edebiyatı		
Konya Selçuk Üniversitesi*	Urdu Dili ve Edebiyatı		
Konya Selçuk Üniversitesi*	Japon Dili ve Edebiyatı		
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Yabancı Diller Fakültesi	Çin Dili ve Edebiyatı	2013	2
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Yabancı Diller Fakültesi	Japonca Mütercim ve Tercümanlık	(2021- 2022'de öğretime başlayacak)	4

Kaynak: Sezen, 2022: 7-8